

СЪДЪРЖАНИЕ

на

ВТОРА ТЪ ЧАСТЬ

отъ

Българскы тѣ Книжници.

(Година III).

- 1) Иванъ Воинъ-тъ (Испанска приказка). стр. 1.
- 2) Слово изречено въ Българскъ тѣ народнѣ църкви въ Цариградъ на 11 Маія, въ день тѣ на Св. Кирила и Методія. стр. 9.
- 3) Стари поселенія Славенски на Гръцкѣ тѣ земѣ. отъ А. Гилфердинга. стр. 16.
- 4) Иѣщо за избраніе то на Епископы тѣ въ Гръцкѣ тѣ Цареградскѣ патриаршиѣ. стр. 21.
- 5) Иѣщо за Книж. отъ съчиненіе то на Г. Миле. стр. 31.
- 6) Разговоръ между два ученика, връхъ Българскъ тѣ народность. стр. 36.
- 7) Разговоръ между трима ученика, връхъ ученіе то на Българчета въ народно училище. стр. 41.
- 8) Дѣло отъ дѣла та на Гръцкѣ тѣ Цариградскѣ патриарханѣ. стр. 47.
- 9) Жилба, подадена до Высосъ тѣ Портъ отъ Цариградскы тѣ Българы въ послѣдни тѣ числа на Марта 1860 годиниѣ.
- 10) Свѣтулка. стр. 58.
- 11) Забѣлежаванія на Лабригеръ. Богатъ и сиромыхъ. стр. 65.
- 12) Разни. стр. 67.
- 13) Кирилъ и Методій, Славянски просвѣтителъ, подвижи тѣ на животъ тѣ имѣ. стр. 69. 108. 185.
- 14) Матеріали за Исторіѣ тѣ на свободѣ тѣ за писаніе то въ древнѣй тѣ Мѣръ, и за цензурны постановленія до XVIII столѣт. стр. 81
- 15) Травовѣди. стр. 85.
- 16) Сѣнь. стр. 88.

- 17) За народни тѣ пѣсни у Южни тѣ Славяно спорядъ Юрій Вепелша. стр. 93. 145. 172.
 - 18) Отговоръ на словото на Г. Каратеодори. стр. 104. 176. 200. 237
 - 19) Църъ за Охтикъ тѣ стр. 121.
 - 20) Нещастна фамилія. Кратка Българска повѣсть съчинена отъ В. Д. стр. 123. 158. 192. 229.
 - 21) Истинско събытіе въ живо прѣданіе (за послѣдняго Патріарха Охридскаго Арсенія). стр. 139.
 - 22) Различни. Употрѣбленіе на злато то стр. 149. Музика. стр. 150
Художество. стр. 151. Врѣме. стр. 151. Икономія. Ревнованіе.
Обычь. Забавителенъ опытъ. стр. 152.
 - 23) Статія отъ Брюселскый тѣ Вѣстникъ Левантъ, за Българо-гръцкый въпросъ. стр. 154.
 - 24) Мѣстный управитель на градъ-тъ Галве. стр. 164.
 - 25) Исполниска шайна съ нарѣ въ Америкѣ. стр. 189.
 - 26) Естествена Исторія на чловѣка. стр. 220. 257.
 - 27) За Българскѣ тѣ Грамматикѣ отъ Г. Мирковича. стр. 224.
 - 28) Копривщица. Географическо и историческо прегледваніе цѣло.
стр. 262.
 - 29) Български народни пѣсни. стр. 30.
-

С Ъ Д Ъ Р Ж Е Н И Е

на

ВТОРЪ-ТЪ ЧАСТЬ

отъ

СЪВЪЩЕНЫ-ТЪ ЛЪТОШЕ

на

БЪЛГАРСКИ-ТЫ КНИЖИЦИ.

(Година III.)

- 1) За Българо-гръцкый-тъ църковенъ въпросъ. стр. 1. 12. 33. 52
65. 79. 111.
- 2) За Българско-то въ Цариградъ училище стр. 5.
- 3) За пѣтуваніе-то на Великій-тъ Везиръ по Европейскѣ Турціѣ.
стр. 9. 32. 70. 78.
- 4) За истрѣпаніе-то на христіани-тѣ въ Ливанскы-тѣ горы и Да-
маскъ, и за слѣдствія-та. стр. 32. 50. 63. 71. 76. 85. 94. 97.
109.
- 5) За убійство-то въ Сопоть. стр. 51.
- 6) Съвѣтъ подъ прѣдсѣдательство-то на Рушди нашѣ за имперскы-
тѣ смѣтки и финанцы. стр. 52.
- 7) Писмо отъ Габрово до Негово Высокопреосвященство Г-па.
Иларіона. стр. 69.
- 8) Безпримѣренъ случай въ Софіѣ. стр. 70.
- 9) Сбиваніе между Протестанти и Арменци. стр. 70.
- 10) Помощь за Сирійскы-тѣ Христіани. стр. 96.

а) Политическый Дневникъ.

Стр. 6. 17. 35. 71. 85. 97. 115.

- 1) За Гарпбалди, възстаніе-то Сицилійско и Неаполитанскый царь.
стр. 7. 17. 35. 53. 72. 90. 101. 115.

- 2) За вѣсточный вѣпроеъ, или за Турціѣ стр. 19.
- 3) Савойя и Иница ся отдавать по вынегласіе на Франціѣ. стр. 23 39. 58. 117.
- 4) За вижданіе-то на Импер. Наполеона съ Прусскій-тъ князь управитель. стр. 37. 57.
- 5) За вижданіе-то между князя управителя Прусскій и Австр. Импер. стр. 75. 92. 105.
- 6) Замѣчательно Наполеоново писмо до Персїи. стр. 87.
- 7) Слѣдствіе-то на Италіанско-то движеніе въ отнашеніе къмъ Австріѣ стр. 116.
- 8) Недовѣрія-та въ Европѣ откъмъ Франціѣ стр. 117.

б) Книжевиный Дневникъ.

Стр. 8. 24. 40. 59. 93. 118.

- 1) За монашанкы-тъ калугери. стр. 24.
- 2) Писмо отъ Д. Поповъ за Сборникъ-тъ му. стр. 27.
- 3) За Цариградскій вѣстникъ, и разны брошурки относительно за Българогръцкый църковенъ вѣпроеъ. стр. 59.
- 4) За книгъ-тъ „Първа Храна“ отъ Т. Шишкова. стр. 60.
- 5) За Българскъ-тъ Грам. отъ Д. Г. В. Мирковича стр. 93.
- 6) За книгъ-тъ „Народни пѣсни на Македонскі-тъ Българе“ стр. 118.
- 7) За книгъ-тъ „О Асѣню първому“ стр. 119.

Бѣрибавленіе. Исторія-та на Българе-тъ въ Книж. 9. 10. 11. 12. 14. 16.

Българьини послѣдовавши въ брой 11 неправени на стр. 62.

БЪЛГАРСКИ КНИЖИЦИ.

ПОВРЪМЕННО СЪИСКАНЕ

НА

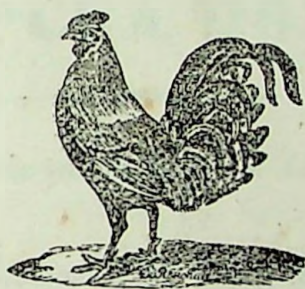
БЪЛГАРСКИ-ТО КНИЖНИКЪ.

РЕДАКТОРЪ

Т. СТОЯНОВЪ—БУРМОВЪ.

ЧАСТЬ III.

ГОДИНА III.



ЦАРИГРАДЪ-БЕИОГЛУ

Въ Печатницѣ-то на Ц. Вѣстникъ и Съдружіе.

1860.

Преглъдана и одобрена отъ Царскъ-тъж ценсуръ.



**Брой
17.**

БЪЛГАРСКИ КНИЖИЦИ.

Часть III

1860 Септемврія

Книжка първа

НЕЩАСТНАЯ ФАМИЛІЯ БЪЛГАРСКА ПОВѢСТЬ.

Продълженіе отъ год. 3, ч. 2, кн. 16 стр. 236.

Помѣтку повече поблѣдия и ся растрепера; нъ скоро той ся съзсе и каза спокойно:

— Слава Богу никой не е убить

Виждашеса, чи този разговоръ бѣше тежекъ за Помѣтка и той тръсеше случай да го промѣни.

— Глѣдай, Владе, чи пладня доближава, каза той, кѣту показва кѣмъ слънце: Намъ не понася тѣй напразно да губимъ това скъпо вромя. Трѣба въ тѣзи нощъ да освободимъ Вълкуви сынове . . .

— Азъ пакъ забравихъ ! извика Влади, кѣту ся одари по чело: сичка ми дружина тукъ ли е, Помѣтко ?

— Тукъ.

— Никой не ся ли отказа ?

— Не. Съкой, туку кѣту чу, чи Вѣкувы сынове сѣ въ хай-душки рѣцѣ, напустна работѣ си, грабна пушкѣ си и трѣгна . .

— Азъ не ся съмнѣвахъ въ нѣхни добри сѣрдца. Ами какъ додохте до тукъ ? . . да не дигнатъ подирѣ ни потирѣ ?

— Не бой ся, Владе. Ний единъ по единъ тѣй покусно додохмы до тукъ, щото нито една жива душа ни видѣ . . . Нѣ, Владе, ний пакъ ся захортувахмы . . .

Влади безъ да продума нѣщо отиди кѣмъ другари си. Кога приближи до нѣхъ, той имъ каза съ весель гласъ:

— Добъръ день, юнацы !

— Далъ Богъ добро ! извикахъ тѣ въ единъ гласъ. Нѣ послѣ сички погледнахъ съ удивленіе на Влада.

Той бѣше навелъ очи си на доло и проливаше сълзы.

— Не ся удивлявайте дѣто плача, каза имъ Влади съ нажаленъ гласъ: И азъ имамъ сѣрдце кѣту васъ, и мое сѣрдце ся кѣса на части кѣту глѣдамъ, чи безъ да щемъ проливамъ всякій день кръвъ . . . Ний сега сме весели, нѣ Богъ знай с'утрѣ колко ма ще лежимъ мъртвы . . . О, да щеше Богъ, да запази сички други, чи само меня да умъртвѣтъ ! . . .

— Не, не ! Ний ще убивамы, а не ще умирамы, каза Помѣтку, кѣту извади дългій си ножъ, на кого имаше кървави дѣмги, и го замахна въ воздухъ.

А сички други глѣдахъ съ голѣмо удивленіе на Влада, защо тѣ никога не бѣха го виждали да плачи. Тѣ, макаръ да бѣха увѣрени, чи и Влади е кѣту нѣхъ чилѣкъ, нѣ такожде бѣхъ убѣждени, чи татку му е Самодивъ, и чи и у Влада има нѣщо си отъ Самодивство.

Влади, при послѣдныя Помѣтковы слова, бързишкомъ очисти сызы си, изгляда дружинѣ си и каза съ весело лице:

— Знайте ли, дружина, защо сме се събрали тукъ ?

— Знаймы, знаймы ! развикахъ ся сички.

— Тѣзи Вълкови сынове, азъ много ги обычамъ, каза Влади, кѣту дълбоко въздъхна. Трѣба да глѣдамы благополучно да ги отървемъ ..

— За въ едиѣжъ ще нападнимъ . . .

— Съ нападане нищо не ще можемъ направи . . На ли изпаднахми и презъ дниясь ? какво сторихми ? вмѣсто добро — зло !

— Ами какво трѣба да правимъ ? запита го Помѣтку.

— Азъ намислихъ какво трѣба да правимъ, каза Влади: нѣ трѣба голѣмъ осторожность.

— Ний сме готовы да изпълнямы сичко щото ни кажишь.

— Ако сполучи тѣзи наша хитрость, щѣ вы моѣхъ да не проливате ни капкѣ кръвь

— Да не проливаемъ ? искрещя Помѣтку: дору е тѣзи рѣка (и той показа дѣсна си рѣка) у меня, азъ неще престана да проливамъ кръвь !

При тѣя думы Помѣтково лице пожелтя, очи му си зачървелихъ, джунѣ му ся растрѣперахъ и той, кѣту замахна дългий си широкъ пожъ на въздухъ, извика съ страшень грѣмовъ гласъ:

— Да мрѣтъ, да мрѣтъ тѣзи прокляти Яничари ! Азъ имахъ единичка сестра . . . тя ми бѣше и за майка и за баща и за братъ . . . Азъ ѣхъ пазяхъ, кѣту очи си . . . Нѣ тѣзи Яничари, тѣзи дяволски дѣтца убихъ ѣхъ предъ очи ми ! . . . Тукъ Помѣтку заплака съ гласъ

— Утѣши ся, друже, каза му Влади, кѣту го улови за рѣкѣ: то що ся е минало не ся враща вече

— Знамъ, каза Помѣтку, кѣту дръпна рѣкѣ си: знамъ, чи не ся враща, нѣ азъ искамъ да отлъстявамъ . . . искамъ да проливамъ кръвь; А ты . . . ты не ми позволявашъ.

— Ако искашь Вълкувы сынове да станѣтъ жертвѣ . . . азъ ты позволявамъ, каза Влади, кѣту скръсти рѣцѣ си . .

— Ни капкъ! извика Помѣтку, кѣту скри широкої си ножъ и очисти съдзы си: Кажн сега Владо, какво трѣба да правимъ за да освободимъ Вълковы сынове, безъ да пролеймы капка кръвъ.

— Трѣба подиръ два часа ний да сме въ Шумпенскій балканъ. Хайдуцы въ тѣзи нощъ трѣба да бѣдѣтъ тамъ, защо, както каза татку ми, тя гора была най способна да крїй хайдуцы. Азъ щѣ идѣ да поразгѣдамъ тѣзи горѣ, а послѣ щѣ заведѣ и васъ. . .

— Чи какво ще правимъ тамъ? чуха ся нѣколко гласове.

— Ето какво: Вий сички дору с еще рано ще ся качите на дървета подъ кои ще ся събирѣтъ хайдуцы; а азъ щѣ стоѣ въ едно отдаленно мѣсто и, туку-кѣту настѣпн срьдъ нощъ, заседно съ Гюлка, щѣ додѣ тамъ. . . Вий трѣба да имате пушки си на сочени кѣмъ нихъ, и да глѣдате да не направите шумъ, защо, ако догадѣтъ — сичко ще погини. . . .

— Ами ако ны видѣтъ?

— Както казва татку ми, тамъ дървета были много клонясти. . . Вий ще ся качите на високо и азъ ся надѣмъ да не вы видѣтъ. Иъ туку кѣту додѣ азъ при нихъ, вий полекничка слѣзте по надоло.

Помѣтку отъ този планъ никакъ не бѣше доволенъ и за то каза, кѣту стискаше зѣбы си:

— Чакай да видимъ да ли ще додѣтъ тїй въ то мѣсто. А ний пжкъ ще ли познаймы подъ кои дървета ще ся събирѣтъ тѣзи Яничарски хайдуцы, чи на нихъ да ся качимы?

— Ще познаймы, Помѣтко, ще позцаймы, каза Влади кѣту потупка Помѣтка по гърба: иъ ако нѣкого с страхъ, да не дохожда..

— Сички, сички ще идимъ! развика ся Владева дружина.

— Кѣту с тѣй, да вьрвимъ, чи время минува. . . . Богъ на помощь! Богъ на помощь!

Слѣдъ тїя думы, Влади и дружина му ся скрыхъ въ непроходимый гѣсталакъ:

О с в о б о ж д е н и е.

Недалече отъ села Осмаръ и Тройцъ, кои сѣ близо до Шуменъ има малка горъ. Тая гора е тѣй гѣста, щото едвамъ смѣлый ловець (авцій) можн сѣ свое вѣрно куче, да ся провира между непроницаемый гѣсталакъ, и то здрава дреха не остава на него.

Сега наскоро въ тѣзи малкъ горъ ся открихъ нѣколко пещеры, кои по много бѣлѣзи ся познавѣтъ да сѣ были въ старо время (може быти въ щастныя времена Българин) жилища на нѣкои благочестивы подвижници . . .

Нѣ въ то время, кога сѣ произхождамъ събитія на тѣзи повѣсть, тая неголѣма гора имаше съвсѣмъ другій видъ, съ свои дѣбелы и безбройны дървета тя покрываше нынѣшнія села Осмаръ, Тройцъ и, даже, половинъ Шуменъ, простиране ся чакъ до Прѣславъ, дѣ ся съединяваше съ другія Прѣславски горы . . . Въ то время, кога тая гора бѣше достойна да ся называ балканъ, въ нейъ освенъ нѣкои отважны хайдуцы, не смѣеше никой да стѣпн Тя ся зѣвеше тогасъ Шумненскій Балканъ.

Нощъ бѣше тиха и ясна. Звѣзды блѣщеяхъ на гълѣбое небо и н ся виждахъ, кѣту чи са усмихвѣтъ на величественнаѣ луиъ, коя едвамъ що бѣше ся показала. Тихый вѣтръ разлюляване безбройныя дървета на Шумненскій балканъ, кои съ свои листы издавахъ тихъ и упонтеленъ шумъ По нѣкогашъ ся раздаваше неприятный гласъ на горскаѣ совѣ, коя фърчеше отъ дърво на дърво.

Въ тѣзи пріятнѣ нощъ, въ Шумненскій Балканъ въ най гѣстое на най скрѣтое мѣсто гореше огънь, около него лежахъ повече отъ 10 миша, кои имахъ страшны лица. Тѣ сичкы бѣхъ добръ въоружены и ся познавахъ, чи сѣ хайдуцы . . . Почти сички спѣхъ, освенъ два миша, кои сѣдахъ близо до огъня и си приказвахъ.

Тѣзи два мина бѣхъ Еминъ и Омаръ.

Два раскрача падалечъ, лежахъ други два момка, кои имахъ свързаны отъ подиръ рѣцѣ. На пихны лица ся изображаваше голѣма горестъ.

Тѣ два момка бѣхъ Вълкувы сынове — Велику и Стоянь.

Вмѣсто да спѣятъ, както имъ бѣше порѣчено, тѣ си приказвахъ; нѣ тѣй полекичка, щото едвѣмъ сами можехъ да чуватъ, какво си хортуватъ.

— Що си ся тѣй много замислилъ брате? Пыташе Велику брата си Стояна, кѣту го глѣдаше съ нѣжностъ.

— Мыслилъ, чи еще малко время остана да живѣимъ . . .

— Нима ний ся страхуваме отъ смъртъ?

— Никакъ! за насъ смъртъ е нищо . . . А татку и майка, кѣту си научитъ за нашъ нещастенъ конецъ? . .

Велику наведе глава си и ся заисли. Съзза, коя падна отъ очу му, показа чи той въ сѣрдце си чувствова голѣма горестъ. Нѣколко минути той стѣя замисленъ, послѣ, кѣту въздѣхна дълбоко, той каза:

— Най голѣма горестъ чувствамъ, Стояне, тогасъ, кога помислихъ въ какво горестно сѣстоиѣе ся намѣрватъ таткови . .

— Тѣ трѣба да умратъ отъ печаль . . .

— Горки! . . . Какъ ли плачатъ сега!

— Вижда ся, каза Стоянь, кѣту с'държа сълзы си, чи татку не е събралъ нищо; защо ако бѣше събралъ, той щешъ да доиде до сега . . .

— Страхъ мя е да не сѣ го убият . . .

— Да го убійтъ! чи защо? що имъ той прави? . . .

— Не сѣмъ добръ увѣренъ, нѣ позавчера Еминъ проводи два мина въ Прѣславъ . . азъ неможихъ да ся научиъ, защо ги проводи, нѣ чухъ само кѣту имъ думаше . . „Ако ви ся противи — убійте го.“

— Да ли за татка думаше . . . да ли не е за другиго?

— Да по да е за другиго! нѣ не знаиъ защо въ тѣ дни сѣмъ

много безпокоєшь, и става два пѣти парѣдъ, сънувамъ се единъ
сѣщи сътъ . . .

— Се единъ ! какъвъ ?

— Става два пѣти сънувамъ, чи при насъ дохожда едно момче,
кое казва, чи было чичевъ Петровъ сынъ. То много прилича на
Самодивскій сынъ — Владе. Туку кѣту доди то при насъ, сичка
Еминева дружина ся растреперва и отъ страхъ не смѣй да ся по-
мрѣди. То дума ни, чи ще ни освободи . . .

Това сънувахъ първий пѣтъ. — Вчера кѣту заспахъ, засъну-
вахъ пакъ този сътъ; нѣ тозъ пѣтъ то ни освободи и заедно съ татка
и майкъ заведе ни въ единъ прекраснъ градинъ. Въ неѣмъ градинъ
ний доволно врѣмя ся веселихмы, нѣ едвамъ понечяхмы да излазе-
мы отъ неѣмъ, надъ насъ додохъ нѣкаквы безобразны и много стра-
нины фърковаты животны, кои съ свои гагы пробихъ главы ни. Тат-
кови, кѣту видяхъ наше нещастіе, паднахъ мъртвы . . . Азъ извы-
кахъ . . . и . . . ся събудихъ ! . . .

Стоянтъ ся поуспихна и каза:

— Дошевъ сътъ, брате; нѣ не е ли сътъ ? — празно ! Ты отъ
това познай чи твой сътъ е празенъ. То момче, кое ти ся явява
на сътъ, не ти ли дума, чи бытъ чичевъ Петровъ сынъ ?

— Да, каза Велику умыслено.

— Е, и ты сѣдналъ си, чи мыслишь за този сътъ ! Чичю Петръ
и сынъ му има 18 години, отъ какъ сѣ умрѣли . . .

— Азъ сѣмъ увѣренъ, чи сътъ е нищо, нѣ предчувствамъ, чи
съ насъ ще ся случи нѣщо . . . Еминъ дору е толкосъ кръвопиецъ,
не ся наема да ни убій; вижда ся, чи нѣщо има . . .

— Е брате ! той не е ли чилѣкъ ? и той има съвѣсть . . . Тя
можи да го мѣчи . . . и . . .

— Стоянтъ не можни повече да продума, защо, забѣлѣжи чи Ве-
лику за въ единъжъ поблѣдня.

— Що ти е бате ? Запыта го той.

— Мълчи ! каза Велику бързинкомъ, — мълчи и слушай какво приказватъ Еминъ и Омаръ.

И наистина, Еминъ и Омаръ, кои до то время си приказвахъ полека, начнахъ по високо да говорѣтъ тѣй, щото Велику и Стоялъ можихъ да чуѣтъ сичкій имъ разговоръ.

— Странно ! думаше Еминъ Омару: Ний тука оставихмы вчера толкось неща, и, кѣту ся върнахме снощи, не намѣрихмы нищо . .

— Освенъ това, и два мина, що ги оставихмы да вардѣтътукъ, намѣрихмы ги закланы !

Еминъ стоя около пять минути замисленъ и послѣ каза:

— Тукъ можн да е дохождалъ или Вълку, или другій отчаянъ чилѣкъ, та кѣту видялъ, чи наши стражари спѣтъ, заклалъ ги изелъ сичко що намѣрилъ тукъ.

— Можн и това да бѣди . . . Изъ Емине, ний сме безумци дѣто днесъ не убихмы Велика и Стояна. Татку имъ ся обѣща еще вчера да доди да ги откупи, но и днешный день мина, а той не ся явява . . . Джамалъ бей, право, можн много да ся разсърди за това . . . Еминъ погледна на Омара, усмихна ся и каза:

— Можн Вълку, кѣту сте го ранили днесъ, да е умрялъ, та за то недохожда . . .

А Османовы, баримъ, защо не дохождатъ ? три дни стана отъ какъ сѣ отишле.

— Да не сѣ ги уловили и затворили въ тъмницѣ ?

— Никога ! Джамалъ бей не ще допусни да ги затворѣтъ. Ами ты, Омаре, наистина увѣренъ ли си, чи Вълку бѣше заедно съ онова момче ?

— Да сжмъ увѣрепъ ли ? Този ножъ (и Омаръ извади ножъ си) три пѣти ся впиха въ тѣло му и азъ ся надѣмъ сега да е Вълку на онзи свѣтъ . . .

(Слѣдва.)

КОПРИВИЦА

ВЪ

Историческо отношение.

Тука ся появява епоха-та на Копривщенско-то заселение: то естѣ, че Копривщица е заселена подиръ падение-то на Българско-то царство, кога Цариградъ не е былъ още въ Турскъ власть, и Турци-ти сж имали Едрене, столицъ на завоеванни-ты имъ въ Европъ земли. Това ще рече, че Копривщица е заселена измежду 1394 и 1453 лѣто. Тая жена, съ способъ на Султанки-ты, прѣдставилася прѣдъ Султана и неспросила съ ферманъ да ѝ ся даде въ владаніе всичкото мѣсто на Копривщицѣ съ чюдин прѣвилегіи, на които за да може ся разумъ голѣмо-то значеніе, привождаме единъ, който ся знае по прѣданіе, че: Турчинъ съ кованъ конь да не прѣмине прѣзъ село-то. Въ тоя ферманъ прѣвъ пѣтъ Султацъ-тъ нареклъ Копривщицѣ, *Авраталанъ*, както ѣ наричять и до днесъ Турци-ти (*) Нашя Дидона донесла тоя ферманъ въ село-то, и селяни-ти отъ голѣмъ почетъ и благодареніе къмъ благодарѣтелкѣ-тъ си, нарекли ѣ Султанкѣ. Потомци-ти ѝ много врѣмя ся голѣмили съ име Султанековци, и тоя Ферманъ стоялъ въ рѣцѣ-тъ на единъ нашъ селянинъ до 1800 лѣто.

(*) Не право мыслятъ пѣкои си, че прѣви-ти поселеници въ Копривщицѣ немали жены, и, подобно на Римляны-ты съ Сабинянки-ты, грабали жены отъ околны-ты мѣста, за това и село-то ся нарекло *Авраталанъ* отъ авратъ и аланъ.

Има и до днесъ живи чловѣци, кои-то съ клетвъ подтверждать, че сѣ гледали съ очи тоя ферманъ, и носили го при кадіѣкъ-тъ да имъ го прочете, и той поправилъ нѣкои отъ многоврѣмие истрити въ него буквы. Жалостенъ случай граблалъ изъ рѣцѣ-тъ ни тоя ферманъ. Въ кръджалискы-ты опустошенія пропаднала и тая драгоценна древность.

Да дойдемъ на пръвѣкъ-тъ си рѣчь. Нашия-та Султанка и началници-ти на новѣкъ-тъ колоніѣ въ Копривщицѣ обходили се съ слугы-ты си по нѣкъкъкъ стѣпкъ като Патрициѣ съ Шлебен, и управлявали общи-ты работы Аристократическы. И подиръ нѣхъ всякогашъ е съществувалъ единъ по пръвъ кметъ, като президентъ на тѣхъ маленкъ Аристократіѣ, и негова-та дума сѣ е слушала повече отъ други-ты. Негова-та къща е была въ среднѣхъ махалѣ между рѣкы-ты, Тополкъ и Бѣлѣ рѣкѣ — най хубаво-то мѣсто въ Копривщицѣ — гдѣто и до скоронше врѣмя сѣ были къщи-ты на послѣдны-ты наши Началници, *Чалжковци*, на които, като ся досадило селско живѣяніе, прѣселилися прѣди малко врѣмя въ Пловдивъ: нѣ съотечественници-ты имъ и еще помнятъ и уважавать нѣхны-ты добры нарядбы, и всякогашъ за общи-ты си работы до нѣхъ ся допытувать.

Првѣты жители въ Копривщицѣ занимавалися въ скотоводство, и много малко правили трѣговіѣ по други страны, и то само съ овци и говеда. Они повече сѣдѣли дома си, носили добро оружіе, обучавалися въ ловъ, живѣяли спорядъ фермана свободно отъ тяжкы даноци и насилия, и доминувалися само съ проданъ овци, агнета, вѣлнѣ, масло сырене и други такыва; или ходили съ Овци-ты си на зимовище по Едренскы-ты мѣста, а пролѣтъ си доходили дома. Случалося е, нѣкои отъ нѣхъ да ходять и до Цариградъ, и да продавать овны на Турци-ты за празника имъ, Курбанъ байрамъ. Спорядъ приказваніе на наши старци, Копривщичене-ти были дрѣзовити юнаци, и добръ обучени въ оружіе, и имали пріятелскы сношенія съ Турци-ты, за това и много нѣхти Турци-ти вземали ги свосволю .

да ходять заедно на бой срѣщо противници-ты. Тія съ Турскы-ты войскы мѣрилися съ Австрійци-ты, и гонили ги до Будинъ и до самъ-ты стѣны Виенскы.

Съ прѣминуваніе доволно врѣмя, сила-та на царскый ферманъ начала да пада, и турскы-ти управители (заабити) поченали да простирать рѣкъ надъ Копривщенскы-ты жители, и друго яче да ся обхождать съ тѣхъ: нъ пакъ ся появилъ въ Копривщицѣ единъ челоувѣкъ кой-то намѣрилъ средство да подтвърди Копривщенскы-ты правдини съ испросуваніе другъ новъ ферманъ отъ Султана. Той былъ прочютый Копривщенскый Ахылей, по име БАЛАБАНЪ. Той, по юначество-то си, былъ между Турци-ты славенъ и Турскы-ти главатарѣ го обывали, зачто много пѣти ходилъ съ тѣхъ съ войны-ты между Турциѣмъ и Австриѣмъ, и показувалъ мужества, за това му нарекли име-то Балабанъ, кое-то ще рече, исполниъ, юнакъ. Той, като глѣдалъ, че съотечественници-ти му начали да изгубувать прѣвы-ты си правдини, кѣсало ся сѣрдце-то му отъ ядъ, и дирилъ средства, какъ да може да прѣстави жалбѣ-тѣ си прѣдъ Султана, и да покаже насилія-та, кои-то правили на Копривщенскы-ты жители помѣстни-ти управители, срѣщо ладены-ты въ старо врѣмя чрѣзъ Султанскый ферманъ правдини. И така той намыслилъ да събере нѣколко овцы съ правы рокове, бръдаци (а), и да отиде на Байрама да ги поклони на Султана, и дано съ тоя начинъ намѣри способъ да прѣстави жалбѣ-тѣ си. Той това свършилъ, и Султанъ-тъ му приялъ жалбѣ-тѣ благонаклонно, и далъ му, за подтвържденіе старый ферманъ, другъ новъ за Копривщицѣ ферманъ (б) съ разны привилегіи, между кои-то были и тия:

1) Копривщица непосредственно да зависи отъ Цариградъ.

(а) Овни бръдаци сѣ на честь у Турци-га на байрама имѣ.

(б) Въ прѣковно-то у Копривщицѣ скривалище и до днешень день съхранявася единъ Султанскый ферманъ, и казувать, че тоя е испросеный отъ Балабана.

2) Копривщене-ти да даватъ само единъ опредѣленъ данокъ у Цариградъ на единъ царскъ джаміѣ (а) .

3) Освѣтъ тоя данокъ да ся незадѣжяватъ Копривщене-ти съ други данъци, като десятъци, гаріи и други такыва.

4) Началинци-ти имъ да носятъ отличны шапки, съ кои-то да имѣтъ уваженіе прѣдъ Правителство-то.

5) Да има у Копривщицѣ само единъ Турчинъ, като надзиратель, кой-то да е ограниченъ да исполнява това, что заповѣдать Началинци-тиѣ.

У Копривщицѣ въ сръдній махлъ отъ Бѣлѣ рѣкѣ на горѣ по край рѣкѣ Тополкѣ всичко-то мѣсто было Балабаново; (*) и, той съградилъ къщѣ за Турчина до неговѣ-тѣ си къщѣ, гдѣто и до днесъ е заабитскый конакъ.

Подиръ промѣнуваніе-то на нѣколко Султаны, тоя ферманъ изгубилъ важность-тѣ си, и Пловдивскы-ты управители малко по малко намѣстили свое-то вліяніе въ Копривщицѣ, и она веке остала зависима отъ Пловдивъ съ еднаковы законы, подъ кои-то были и другы-ты Пловдивскы села. При смѣтны Яничарскы врѣмена, изъ Копривщицѣ никой нѣмалъ дръзость да подѣйствува у Цариградъ за подиовленіе-то на фермана. Но при всичко-то това, пакъ остала нѣкоя сѣнка отъ честь-тѣ, коя-то ся въздавала на Копривщенскы-ты Началинци: казувать наши старци, че до скорошне врѣмя они ся повикували у Пловдивъ въ главны сборы, и безъ тѣхъ не ся рѣшавалъ важный прѣдмѣтъ. Копривщене-ти помнили прѣвѣ-тѣ си сво-

(а) Тая джаміа казувать, че ся нарича Фетхи джаміси.

(*) До край село-то на западѣ-тѣ странѣ има едно издвигнато равнище, кое-то ся нарича *Балабанъ*; така и на юговѣстокъ отъ Копривщицѣ илжѣ за Пловдивъ 6 часа далечъ между села Герепъ и Сефакіюй има една Клисура, която ся нарича *Балабанова Клисура*.

бодж, и до скоро ся гулѣмили съ червены дрехы, съ дългы калпацы, съ хубавы коніе и съ добры оружія. Бунтове-ти въ Грьціѣ, Влахіѣ и Сьрбіѣ пистребили отъ тѣхъ и най послѣдніѣ-тѣ свободѣ. Отъ прьво-то състояніе на Копривщицѣ, само тая дия е остала, че Копривщица и до днесъ ся нарича вакѣтъ, и дава ѣ ся нѣкък-ва-си честь отъ Турскы-ты сѣдин.

Въ періода на Копривщенскѣ-тѣ Исторіѣ отъ Балабана до опустошеніе-то ѣ (1793), много важны работы сѣ станували, нѣ не е имало кой да ги забѣлѣжюва; само по прѣданіе ся приказувать отъ стары-ты нѣкон събытія, на кон-то не помнятъ ни то епохѣ-тѣ, ни то цѣлость-тѣ. Така приказувать за единъ въ послѣдны-ты години Копривщенинъ по имя Хаджи Драгоя, кой-то былъ у Цариградъ на Султана Кюрчи башия (кожухаръ), и испросилъ отъ Султана ферманъ, чрезъ кой-то былъ възбранено, Копривщица, Клисурѣ и Панагюрище да даватъ овци бегкликъ. Това ся види да е было околъ 1740 лѣто, сирѣчь, кога Балабановый ферманъ веке, тако рѣчи, изгубилъ важность-тѣ си. Тоя Хаджи Драгойовый ферманъ е былъ какъ то нѣкое подкрѣпяваніе на прьвы-ты ферманы. Малко врѣмя е дѣйствовала и силата на тоя ферманъ: за что Хаджи Драгоя умрѣлъ, а Х. Стапо, прьвый, на овци бегкликчія. Копривщенинъ, оженплъ сына си за дьщеря му, и съ тоя начинъ турилъ на рѣкъ рѣченый ферманъ и, за да му не прѣчи въ вземаніе-то бегкликъ овци отъ Копривщицѣ, Панагюрище и Клисурѣ потѣпкалъ го да ся не чюе, ни види. Такыва слѣдствія имѣтъ простота-та и лакомство-то.

Копривщица е стояла въ цѣлость-тѣ сирѣчь до лѣто 1793, и число-то на жители-ты ѣ ся простирало до 10000 душъ; нѣ тогавашне-то неустройство на Турско-то царство развалило и това село. Много Турци, разбойници, отъ Азіѣ и Европѣ събирали ся на полкове, и ходили да илѣнять и да горѣтъ села и градове, а жители-ты мѣчили съ неизказаны мъкы, и убивали ги. Тѣхъ разбойници ся наричали Кърджали. Тѣхна-та опустошителна рѣкъ достигнала и до Копривщицѣ. Копривщене-то мо-

гли да се борить съ Кърджалин-ты — кесто поѣкадѣ нѣколко и направили — Но тѣково явно бореиѣ веке щяше да се глѣда отъ Правителство-то съ не добро око, и копривщене-ти можяхъ да занлатять за тоя постѣпѣкъ съ Конечно-то си истребленіе. За това тѣй въ такъвъ страшенъ случай не правили друго, освѣнь кой что могъ по скоро докачили по нѣчто отъ нѣвнѣ-то си, и бѣгали гдѣ му око види. Съ такъвъ начинъ Копривщене-ти се распрьсали и прѣселили се въ Казанлъкъ, Едрене, Димотикъ, Пловдивъ, Пазарджикъ, Златицъ, дори и въ Молдавіѣ и Бессарабіѣ. Благородны-ти Копривщенскы семейства и въ прѣселеніе-то си показували свой възвышенъ духъ, кой не е слушалъ за Копривщенскы-ты прѣселеници ? въ Едрене: хаджи Становци, чорбаджи Пайдентъ, Карамихалъ, Керековци и другы; въ Казанлъкъ: Стоянче Груюолу и другы; въ Пловдивъ: Чалѣковци — голѣмый Вѣлко Теодоровъ; голѣмый Стоянъ Теодоровъ, Нене Теодоровъ, малкій Вѣлку, малкій Стоянъ и сынове и внуци тѣхны: Недѣлю Вѣлковъ, Георгаки Стояновъ, Салче Юанновъ и Докторъ Стоянче Чомакови и другы и другы; въ Молдавіѣ: Чернювци; въ Бессарабіѣ: Кесяковци, Чомаковци и другы. При толкова приселенія Копривщица изгубила по голѣмъ-тѣ часть отъ свои-ты жители. Кърджалин-ти налегнали село-то и обрали всичко, что намѣрили; кого уловили, мѣчили и убивали; и на конецъ село-то въ пепель обърнали. Подиръ нѣколко время Копривщене се събирали отъ околны-ты мѣста, и подновявали село-то, иъ Кърджалин-ти пакъ доходили, та го обирали и горили. Три опустошенія и изгоры прѣтърпѣло отъ Кърджалин село-то ии, докле конечно запустѣло безъ жители, и бухали-ти бухали доволно время на развалины-ты му. Малко къщи се избавили отъ огня, кои-то Кърджалин-ти имали за прѣнощуваніе.

Останали-ти по околны-ты мѣста Копривщене не смѣяли и не щяли веке да подновлявать село-то, иъ живѣяли распрьсано у Пловдивъ, Пазарджикъ, Карлово, Златицъ и Стрелѣкъ. На конецъ Правителство-то едно съ обѣщанія, друго и силомъ убѣдило нѣкол-

щина отъ распръснаты-ты Копривцины да ся събрать и да населявать село-то изново. Около лѣто 1810 Копривница ся съставляла отъ нѣколко колыбы распръснаты по изгоры-ты; никой отъ жители-ты и не смѣялъ да си съгради добръ къщъ, или да купи мѣсто (мюлкъ): всякой трепералъ отъ страхъ, че щѣтъ дойдѣтъ пакъ Кърджалин да го горять и мѣчать.

Подиръ время Кърджалин-ти ся доврѣшили, и Копривница малко по малко каченала да ся умножава съ населеници: нѣ други събитія удръжавали распръснаты-ты и жители да ся приберѣтъ вси-ты отъ горѣрѣчениы-ты мѣста. Слѣдъ Кърджалин-ты появили ся пакъ други разбойничества и безначалія въ Пловдивскѣ-тѣ каазѣ. Въ оныя времена управлявали каазѣтъ Аяни, нѣ вмѣсто единый доходили двоица: единый-тъ живѣялъ въ Пловдивъ, а другой на друго мѣсто въ каазѣ-тѣ. Единый-тъ събиралъ данѣкъ, па и другой искалъ данѣкъ. Ако единый везмалъ по напредъ, и другой подиръ него испроваждалъ свои челоуѣци да събрать дапокъ. Който давалъ добръ, а кой-то не давалъ: или по добръ да кажемъ, отъ спромашикъ немалъ да даде, него мѣчили съ Диоклѣтіановы мѣкы. Мнозина мѣчени Копривцини има и до днесъ еще живи, кон-то съ въздышанія приказувать това. Чясто ся случявало, та тѣя противни единый на другъ Аяни събирали войска, и били ся помежду си съ пушкы и тонове. Война-та на Турциѣкъ съ Руссїѣкъ въ лѣто 1806 — 1812 дала поводъ пакъ да ся подновять Кърджалинскы-ты опустошенія. Кърджалин-ти, Като си промѣнили имѣто на Дели башій, пакъ ся появили по тыя страны съ дългы Кампаци по единый аршинъ и половина, унѣ да вардятъ Царство-то, а то всичко-то было пакъ да обирѣтъ да мѣчаютъ жители-ты и да ся хранять отъ село на село. И тѣхны-ты работы не останували по долу отъ Кърджалинскы-ты: само това добро имали, че като горили челоуѣци-ты, не горили и къщи-ты имъ.

При тыя Делибашіи ся счислявали въ зло-то и други тѣмъ подобни, кон-то ся паричали Кърсердаре. Кърсердаре-ти были ходи-

ли по пиядесать, шестдесать душъ заедно изъ кааж-тъ да вардятъ села-та отъ разбойници и грабители: Нъ въ кое-то село ся запи-
рали сѣдѣли по десать дни да ядять и да вземжъ дарове (бак-
шиниъ). Така ся врьѣли работы-ты дори до лѣто 1830. Въ таки-
ва мжчны обстоятелства Копривщица забавно напрьдувала въ умно-
женіе на жители-ты си: само отъ ближны-ты мѣста бѣжанцы-ти сѣ
врьщали единъ по единъ. Часты-ты угнѣтенія не давали на Коприе-
щены врьмя да си поотдѣхнжтъ, и по тжя причина никой отъ далечны-ты
Копривщенскы колоніи не щеля и не мыслжтъ да ся вьрне въ оте-
чество, нъ оплакувалъ сѣдбж-тъ му отдалеко.

Отъ 30 годиниъ насамъ прѣобразованія-та въ управленіе-то на
царство-то дали друго направленіе на работи-ти: на злодѣйци-ты
крака-та ся скъсили, и поддании-ти наченали да ся освобождавать
отъ насилія-та и грабительства-та. По тоя начинъ и Копривщица
поуспокоила ся, и умноженіе-то на жители-ты ѝ отъ годиниъ на
годиниъ нагулѣмывало, и до днесъ нагулѣмыва подъ мѣдро-то прав-
леніе на челоуѣколюбивый нашъ царъ. У Копривщицж сж ся брои-
ли жители: въ лѣто 1700 десать хиляды; въ лѣто 1800 шпедниъ;
въ лѣто 1710 стотина; а въ лѣто 1860 до 8,000^ѣ хиляды жителя,
отъ кон-то единъ за вѣчный спомянъ написа, локко-то можя да пс-
пыта, Исторіѣж-тъ на отечество-то си, а за недостатки-ты умоля-
ва съотечественници-ты си да го простять. (*)

Христо В. Пуляковъ.

(*) Съ истинно удоволствіе прочетохми това Геогра-
фическо и историческо описаніе на Копривщицж, съста-
вено отъ Г. Христа В. Пулякова, и отъ души благо-
даримъ господство му за трудъ-тъ му. Надѣмся,
чи читатели-тъ ще сподѣлжтъ съ насъ тѣзи чувства.

Независимо отъ занимателно-то си съдържаніе, тая статія на Г. Пулякова благодарн especially читатель-тъ іоше съ гладкость-тъ въ языкъ-тъ си, съ умѣренность-тъ въ изложеніе-то и съ безпритязателность-тъ на съчинитель-тъ ѝ. Желали быхми и други-тъ наши учени да съставятъ подобни описанія за градове-тъ или села-та, въ кои-то живѣятъ. Всѣкій добръ разумѣва до колко такива описанія могатъ да помогнатъ за географическо-то и историческо-то изученіе на отечество-то ни. Ако бы и други наши учени да възприематъ връхъ себе си подобенъ трудъ, ний имъ припорѣчваши да обърнатъ внимание такожде и връхъ обичаи-тъ и особенни-тъ нрави на оиѣзи мѣста, кои-то ще описватъ. Услуга-та имъ на отечество-то въ този случай ще бжде іоше по голѣма.

ІСТРИЦАДЪ И МЕТОДІЙ

Словянскіи просвѣтителіи

ПОДВИЗН-ТЪ НА ЖИВОТЪ-ТЪ ИМЪ.

(Продълженіе отъ брой 14 стр. 189.)

За трудове-тъ на Св. Методія Іоаннъ Екзархъ пише: „а великій Божій архієпископъ Методій, братъ сего, преложи все уставныя книги 60 отъ славянска іазика въ словенскъ“. Тѣмъ като іе несъмнѣнно извѣстно, чи отъ колъ вѣтъ канонически-тъ книги ветхаго и новаго завѣта ся считали въ грѣцкѣ-тъ цркви именно во (33 книги В. завѣта и 27 новаго), то веки и по тѣзи причинѣ ся види, чи Екзархъ-тъ, като хортува за 60-тъ уставни книги, кои-то были прѣведени отъ св. Методія разумѣва именно прѣводъ-тъ на канонически-тъ книги на св. писаніе (41). Отъ другъ стѣрижъ на Екзарха, кой-то превождалъ Дамаскина, было іестественно да има прѣдъ очѣ-тъ си счетъ-тъ на книги-тъ, какъвъ-то іе

(41) Евреи-гѣ считали въ канонъ-тъ си 22 книги; но учителя-гѣ на цркви-тъ, като отдѣлили 12-тъ по малки пророци подъ особитъ счетъ считали 33. Тѣмъ въ статіѣ-тъ на *изборникъ-тъ*, извлеченъ отъ съчиненіа-та на Григорія Богослова, число-то на канонически-тъ книги ся простира до 60, и имѣнно 12 по малки пророци съставлявѣтъ не іеднѣ книгѣ, а дванайсетъ отдѣлни. Подиръ 18 кн. на Ездръ слѣдвѣтъ: 19 Осѣи, 20 Амось, 21 Михей и проч. (Калайдовичъ за Екзархъ-тъ стр. 136) Антиох. (въ начало-то на 7 вѣкѣ) въ прѣдисловіе-то къмъ Пандектъ-тъ дума: „ніи по разумѣніе-то ся разумѣвами подъ марици-тъ (Пѣс. пѣс. 6. 7) канонически-тъ книги, сирѣйшеять-тъ завѣщани въ ветх. и нов. завѣтъ.“ Филиппъ пустинникъ въ ді-

пріемалъ Дамаскинъ. А Дамаскинъ въ іедно особито съчиненіе счита 60 книги канонически и исключавъ отъ този счетъ апокрифически-тъ книги. Това съчиненіе Дамаскиново остава въ гръцки ръкописи. Исто-то ся намира на отколѣшенъ славянскій прѣводъ. Іазикъ-тъ на прѣводъ-тъ іе толкова отколѣшенъ щото прѣводъ-тъ трѣбва да ся отнесе къмъ първи-тъ врѣмена на славенско-то христіанство. Статіа-та за книги-тъ ся намира веки въ святославовъ-тъ изборникъ 1073 год. въ онзи истій-тъ, кой-то былъ прѣведенъ отъ гръцкій, по желаніе-то на „великаго въ царехъ Симеона“ отъ самого Екзарха (42) Можълъ ли іе Екзархъ да ꙗма въ видъ-тъ си счетъ-тъ на книги-тъ на онуй съчиненіе, кое-то той самъ прѣвождалъ? При това, съчиненіе-то Дамаскиново, за кое-то ній хортувами, като съставлява кратко извлечение на потрѣбно-то за *изсправаніе*, съ самій-тъ си съставъ показва, чи Екзархъ-тъ много по скоро іе ималъ него въ видъ-тъ си, когато іе хортувалъ за 60-тъ книги, отколко-то пространно-то изложеніе на вѣрѣ-тъ, гдѣто не іе динъ лесно да ся памѣри ста-

оптрѣ-тъ си писалъ: „Отъ него (Св. Духа) умѣдрени тѣзи и онѣзи (Апостоли-тъ и пророци-тъ) написали всечко 60 книги, 33 книги отъ вѣх. и 27 отъ нов. Завѣтъ“ . При това трѣбва твърдо да ся помни, а) считали ли сѣ отци-тъ по примѣръ-тъ на Евреи-тъ, 22 книги на В. завѣтъ (както Кирилъ Іеромонахъ Лаодик. съборъ въ пр. 60, Атанасій въ Пасх. посл.), или като отдѣлѣли въ Еврейскій-тъ счетъ нѣкои книги, считали 27 (както Епифаній и Дамаскинъ), никога не вносли въ този счетъ апокрифически книги; счетъ-тъ не былъ іеднакъвъ, но винаги само за канонически-тъ книги; апокрифически-тъ не влѣзвали въ счетъ-тъ; б) отци-тъ на църквѣ-тъ строго запрѣтавали да ся внасіѣтъ въ канонъ-тъ таквиѣ книги, какво-то сынъ Сираховъ, прѣмѣдрость Соломонова и пр. „ако и да сѣ добри, обаче съ онѣзи ся не счѣсљавѣтъ, нито ся намираха положени въ ковчегъ-тъ“ , говори Дамаскинъ.

(42) Калайд. Екзархъ стр. 127 136. Обзоръ руск. лит. § 4.

тіа-та за книги-ть и поради това не за всекиго може да се посочва (43). Тѣй, спорѣдъ показаніе-то на Екзархъ-ть, който је видѣлъ методіевъ-ть ученици, св. Методій прѣвелъ 60-ть канонически книги на св. Писаніе, но не апокрифически-ть.

Отъ това извѣстіе Екзархово пачто сѣ съгласни извѣстіа-та на паннонскій-ть жизнеописатель Методіевъ, на прѣпод. Нестора, на древній-ть Прологъ (44), както и други-ть свидѣтельства на

(43) Калайдовичъ је напечаталъ часть отъ съчиненіе-то, за кое-то хортувами (Екзархъ, стр. 134) подъ заглавіе: „Богословца отъ Словесъ“ . Но туй заглавіе не принадлежи на онова, що је напечатано, а на прѣшествующи-ть му стихово св. Григорія Богослова за канонически-ть книги. Но грѣцки-ть и славенски-ть списки редъ-ть на Дамаскиновъ-ть статіи, въ кои-то сѣ намира и статіа-та за книги-ть, је такъвзи: 1) Іоанна Дамаскина за македонски-ть мѣсяци спорѣдъ църковно-то прѣданіе; понататакъ „мѣсяци-ть на Римляне-ть“ и на други-ть народи. 2) „сѣщаго Іоанна за нарочити-ть книги: а) „Вѣдомо же да будетъ, яко 22. книгъ естъ ветхаго завѣта по съставомъ Еврейскы рѣчи“ и про. б) Богословца отъ словесъ: „Иъ да убо не чужими прелищуются книгами: многи бо бывають неистовы сказы“ и проч. в) „О шестидесяти книгахъ. 1) Бытіе; 2) исходъ 35 Евангеліе Матѣея 60 его же къ Евреямъ (Прѣчитаніе-то у Калайдовича); г) За книги-ть, кои-то сѣ не намирѣхъ въ канонъ-ть (глѣд. за Дамаскина Пр. 38.)

(44) Прологъ-ть: „Сѣде же въ земли Моравстѣй (Методій), прѣложи всѣ 60 книгъ *ветхаго* и новаго завѣта отъ греческа въ Словенскы“ . Нанн. жизнеописатель Методіевъ: „отъ ученикъ

древностъ-тъ (45). Всички-тъ отнасятъ прѣводъ-тъ на канонически-тъ книги къмъ първи-тъ времена на славенско-то христіан-

своихъ посади два скоропсеца зѣло, преложи въ борзѣ вся книги исполнь развѣ Маккавей, отъ Греческа ꙗзика въ словенскѣ, шестію мѣсяцѣ, наченъ отъ марта мѣсяца до двагодесяте и шести дне Октября мѣсяца. Скончавъ же, достойную хвалу и славу Богу воздавъ, дающему таковую благодать и поспѣхъ, и святое возношеніе тайное съ клиросомъ своимъ взнесъ, створи намять св. Димитрія “ . Несторъ буквально повтаря думи-тъ на паннонскій-тъ жизнеописатель освѣтъ двѣ само прибѣлжванія: а) чи маккавейски-тъ книги не были прѣведени заедно съ други-тъ ; б) прѣводъ-тъ былъ свѣршенъ за день-тъ на св. Димитрія солунскій, кой-то іе былъ забѣлжителенъ за св. Методія, като роденъ въ Солунъ. Отпрѣди ся съмитѣвали, дума-та у Нестора: *преложи*, не ще ли каже: прѣписа. Но у Паннонскій-тъ жизнеописатель таквозъ значеніе ꙗма мѣсто: той употребява нѣколко пѣти истѣ-тъ думѣ въ разумъ за прѣводъ.

(45) За новгородско-то пятокнижіе 1136 г., за Псалтирь-тъ XI в. гл. у Калайдовича за Екзархъ-тъ стр. 97. Въ библи. на М. Д. Академіѣ спискъ-тъ на 16 пророч. книги съ тълкованіе, а на мѣста и безъ тълкованіе , іе прѣписанъ въ 1490 отъ спискъ-тъ , писанъ при ки. Изяслава. Другій спискъ въ библи. на Сергіевѣ Лаврѣ съ послѣсловіе: „ въ лѣто 6927 — 1490 написана книга си искириловицѣ изволеніемъ Игумена Іосифа въ обители успенія“ . [Въ] истѣ-тъ Лаврѣ въ перг. рѣкол. Книга-та на Навина, Судей, Руѣвъ и слѣдъ това іеднократно лѣтосчисленіе „ Отъ Володимира до Всеволода Гюрѣвича лѣтъ 200„ , слѣд. лѣтосчисленіе-то ся свѣршва съ 1193 , и слѣдователно къмъ туй вѣтъ трѣба да ся отнесе

ство, а прѣводъ-тъ на апокрифически-тъ книги къмъ по дѣрне врѣ-
мя (46.)

Най послѣ, паннонскій жизнеописатель Методіевъ дума, чи св.
Методій, слѣдъ смърть-тъ на св. Кирилла, прѣвелъ юще „Помо-
канонъ и отеческія книги“ , по кон, не опрѣдѣлява.

За да ся поясни исторія-та на блаженни-тъ трудове на сла-
венски-тъ просвѣтителн, трѣбва да ся рече слѣдующе-то:

а) Славено-българскій-тъ ѣзыкъ сѣ могли да знаѣтъ твърдѣ
добрѣ, ако и да сѣ имали гръцко образование, понеже Мизійъ ог-
колъ была населена отъ Славене (*и понеже сами-тъ были родомъ*
несъмненно Славене, както доказвѣтъ Априловъ и Венелинъ. Прѣ-
водит.) Поради това жизнеописатель-тъ на св. Климента ученика
Методіева, нарича Кирилловн-тъ писмена, ту писмена славенски, ту
писмена изнамѣрени за народъ-тъ славенскій или българскій.

сѣществованіе-то на прѣводъ-тъ на помянути-тъ книги. Кирилъ
туровскій довожда мѣста отъ *Оссійъ* отъ *Согф.* отъ *Исаіѣъ*, отъ
Захар. отъ *Исх.* , *Втор.* , *Цар.* , *Іер.* и проч. Несторъ довожда
притчи-тъ, *Псалм.* прор. кн. пѣтоки. *Моис.* , *Іова* и пов. За-
вѣтъ .

(46) Що остава до апокрифически-тъ книги на ветх. завѣтъ, то :

а) тѣ и въ Іоанновскій-тъ списъкъ на Библіѣ-тъ сѣ прѣведе-
ни отъ *Вулгатъ-тъ*; дору и князь острожскій не намиралъ въ
негово врѣмя 3-ѣ-тъ книгѣ маккавейскѣ на славенскій ѣзыкъ ,
и книги-тъ Товита, Іудии и 3 кн. Ездри турилъ като ги прѣ-
велъ отъ *Вулгатъ*; б) Пани. жизнеописатель на право дума, чи
апокрифич. маккавейски книги не были прѣведени, и като казва
за іединъ, дава сѣщо-то да ся разумѣва и за други-тъ.

б) Истий-тъ жизнеописатель Климентовъ пише: „между оуби, кои-то сѣ гребли отъ источникъ-тъ на учение-то имъ, сѣ намирътъ началници-тъ на ликъ-тъ (тоу *χορηγὸν χορηγῶσι*) Горазъ, Климентъ, Наумъ, Ангеларъ и Савва, . Сѣщій-тъ, като нарича Горазда природенъ Моравецъ, дума, чи той былъ „некусенъ въ два-та ѣзика, славенскій-тъ и гръцкій-тъ, а Климента нарича „краснорѣчивъ“ (47). Отъ тука сѣ разумѣва, чи като прѣвождали гръцки-тъ книги на славенскій ѣзикъ, славенски-тъ просвѣтителн не были оставени самички, но имъ помагали избрании-тъ отъ ученици-тъ имъ. Това ѣе толко съ по несъмнѣнно, чи ученици-тъ, като слѣдвали мисли-тъ на учители-тъ, и подиръ смърть-тъ имъ продължавали да сѣ занимаваѣтъ съ свято-то дѣло на учители-тъ си. До сега сѣ извѣстни: а) прѣводи-тъ на слови-та св. Григорія Назіанзина и на Теодоритове-тъ тълкованія врѣхъ псалми-тъ, кои-то принадлежатъ по ѣзикъ-тъ къмъ първи-тъ врѣмена на славенскъ-тъ писменность. б) Прѣводъ-тъ на 4 слова св. Атанасіевн противъ Аріане-тъ, направенъ въ 906 г. отъ Константина, българскаго епископа, „Методіева ученика“ . г) Избрание на поученія за недѣлни-тъ дни на години-тъ отъ тълкованія-та на св. Златоуста врѣхъ Евангеліе-то (37 бесѣди) и отъ писма-та Исидоровн, съставено отъ сѣщаго Константина, съ неговн собствени вступленія и заключенія, съ едно цѣло поучение и съ прѣдисловія. Нему трѣбва да сѣ отдаде и прѣдисловіе-то „на Константина, блаженнаго учителя“ къмъ четире-тъ Евангелія, расположенн по редъ-тъ имъ и въ пълній-тъ имъ съставъ. Въ прѣдисловіе-то на псалтирь-тъ отъ XIII вѣкъ сѣ ѣава прѣводчикъ на псалтирь-тъ „мнихъ Савва“, по всичкѣ-тъ върохватность, ученикъ на Кирилла и Методія, исполняващій поручение-то на учители-тъ си въ свято-то дѣло. Не хортували за извѣстни-тъ трудове на просвѣщеній-тъ пресвитеръ Іоанна, кой-то исто былъ сътрудникъ на методіевн-тъ ученици въ Българіѣ.

(47) Vita S. Clementis. Viennae 1808.

Тѣй дѣйствовали св. славенски просвѣтителѣ и сами и прѣзь ученици-тѣ си ! За заключеніе да прѣдставимъ мисли-тѣ на Западъ, кой-то іе гонилъ трудове-тѣ на славенски-тѣ учители. Папа Іоаннъ, като забранѣлъ св. Методіа отъ врагове-тѣ му, писалъ: „ Не бърка на здравѣ-тѣ вѣрѣ или ученіе, или мисса-та (литургіѣ-та) да си пѣй , или да ся чите св. Евангеліе , или чтенія-та отъ Н. и В. Завѣтъ, кои-то да сѣ добръ прѣведени, или да ся пѣѣтъ всички-тѣ други служби на часове-тѣ, на славенскій іазикъ“ . А другій папа, като запрещавалъ славенски-тѣ книги, писалъ: „ Не назразно іе благоугодно на Бога да іе священно-то писаніе въ нѣ-кои мѣста покрито, за да бы да ся не унизи то и да не падне въ прѣзрѣніе, ако да іе за всички-тѣ съвършенно ясно“ . Не тѣй мѣдрствовалъ въ лице-то на св. Кирила и Методіа свѣ-тозарній-тѣ Вѣстокъ, какво-то кѣсній-тѣ папа.

РАЗНЫ И ЛЮБОпытны

и.з.м.ы.с.л.о.в.и.н.и.я.

Азбука-та. — Иѣкои си отдаватъ изобрѣтеніе то на буквы-тъ или на първы-тъ азбучны знакове на Ассирійцы-тъ и на Египтецы-тъ. А иѣкои искатъ да го отдадѣтъ на Финікійцы-тъ.

Байона-та. — Това орѣжіе на кое то не е' познать изобрѣтателя-тъ, измысли се въ Байона както го показва и името му.

Банн. — Азіатцы-тъ сѣ първы-тъ които направили зданія за употребленіе на банн-тъ. Гръцы-тъ ги засели отъ тѣхъ, и Римляны-тъ подиръ тѣхъ всели употребленіе то имъ помежду Галлы-тъ.

Банкове. — Това име произлиза отъ Италіанската дума banco. Първый Банкъ былъ направенъ въ Италія, и былъ поставенъ на голѣмыя-тъ пѣтъ въ Римъ за промѣняванье на цѣры-тъ. Отъ послѣ всѣкій търговецъ ималъ свой си банкъ.

Когато на нѣкого банка хванѣлъ да върви безпѣтно или испадѣлъ, тогава банка му се строшавалъ публично, косто показва и думата banco rotto; отъ тамъ произлазя и френската дума baneroute.

Барутъ. — Мѣчно е' за да се опредѣли точно въ коя эпоха се іе измыслилъ барутъ-тъ. Рожеръ Вагонъ въ 1220 и Албертъ Великій въ 1280 лѣто изнамерили правенъе то на барутъ-тъ въ Европа: а спорѣдъ Исторія-та Индіи-цы-тъ хвърлили срещу Александра иѣкои си топчета съ огненны орѣжія. Китайцы-тъ познавали барутъ-тъ еще 80 години преди Христа. Сѣра та и барутъ-тъ можемъ да кажемъ повѣрно че сѣ дошли отъ Истокъ, отъ Аравія и Персія.

Берлиа. — (Каляска която се моле на каиши). Ный що

кажемъ само толкова за нея, че тя е измислена въ Берлинъ.

Бячувка. — Отдавать измысленьо то на бячувы тѣ на Галлы-тѣ. Гърцы тѣ и Римляне-тѣ пазели вино то си въ подземны дупки и въ кози или волски кожи.

Восакъ червенъ. — Червения восакъ за запечатване се изнамърилъ въ Паризъ въ 1620.

Вратовръзка. — (cravate .) Употребленіе то на вратовръзка та е заетъ отъ Кроаты тѣ, 1636 лѣто, както и френската дума го показва.

Въздохомиръ. — Това орѣдіе, косто служи да опредѣля степенъ-та на студа-тѣ или топлина та измисли се въ XVIII-ий вѣкъ отъ Торресели.

Гайда. — (musette .) Този инструментъ е нареченъ по дѣсто на Коленъ Мизетъ който живѣлъ въ XIII-ий вѣкъ, и който се показалъ въ Франція за неговъ изобрѣтателъ. Но отъ послѣ се открило че гайдата е съществувала отъ много време, и се употреблявала отъ Скиты тѣ и други полудивы народы.

Гостепріемница. — Първа гостепріемница „ Hotel-Dieu “ е основана въ Франція отъ Клодвика II-й въ 608 лѣто.

Гюлле (bouffe .) — Тръсака-тѣ кой то прави гюлле то като излазя е кореня-тѣ на думата bomba . Въ Франція първы пять употребили гюлле то на 1521 въ обсаждане то на града-тѣ Мезіера.

День и часове. — Стары тѣ познавали наше то дѣлѣніе на дѣня-тѣ и часове тѣ. Египтены тѣ раздѣляли дѣня-тѣ на 12 части: Гърцы тѣ усвоили това подраздѣленіе; но вмѣсто да считатъ часове тѣ като Европейци тѣ отъ полунощ до полунощ, тѣ считали единъ дѣнь отъ изгрѣване то на слънце то до захождане то му.

Жельза та на прозореча-тѣ. — Перпендикулярно вертикальны тѣ жельза на прозореча-тѣ се измислили въ 1715 отъ единъ искусенъ художественникъ именемъ Петръ Денисъ.

Жилетка (gilet .) — Тѣзи чить на наше то облякло е начена тѣи по име то на единъ смѣхотворецъ и шегаджія въ XIII-ій вѣкъ именуемъ Жиле́ , който введе употребленіе то на жилетка та.

Жобѣ. — (poche .) — Стары тѣ не употреблявали жобове и никоега не имѣ дохождало на умъ-тъ за това: защото широкоопасан- ния-тъ имѣ поияетъ имѣ службѣ въмѣсто жобове, както и днесъ на Турцы тѣ и Азіатцы тѣ.

Зардилии (кансиі). — Тѣ сѣ принесены отъ Арменія.

Златарство то. — Искуство то да работятъ злато то и сребро то быю познато на древны тѣ въ Азія и Египетъ. Отъ тамъ е преминало въ Еврона, и отъ XVII-ій вѣкъ насамъ чудно се е усь- вършенствовало.

Иглы тѣ. — Една отъ ветхи тѣ Гъркины измисли иглы тѣ: до тогава хората употреблявали тънки и остри кокалче та, търнѣе и при- бени кости.

Кадифе. — Отъ XIII-ій юще вѣкъ му наченали употребленіе- то. Този платъ былъ вече въ общо употребленіе въ времето на Генриха III-ій, който былъ запрестилъ въ 1576, на всѣкій слуга да не носи кадифены дрехи.

Календаря-тъ. — Наши тѣ праѣды назначавали различно ми- нуваньє то и дохожданьє то на години тѣ, мѣсецы тѣ и отличитель- ны тѣ и достозамѣчательны дни. Иѣкои си рѣжили на четали, а иѣ- кои си употреблявали съ различни краски бобове и пр.

Котва (на корабъ.) — Мидасъ Фригійскія-тъ царь, казватъ, да е измыслялъ това иѣщо. До тогава хора та употреблявали за да спиратъ корабѣ тѣ, голѣмы каманьє, голѣмы чувалы пълны съ пѣсакъ и вързаны съ вѣжѣе дебело кое то спущали въ море то.

Китара. — Нейно то происхожденіе е непознато; други тѣ я заели отъ Испанцы тѣ.

Корабъ отъ металъ. — Това е едно отъ новы тѣ измысленія. Първия-тъ корабъ отъ металъ който се посви въ Сена е „Ааронъ

Манби.“ Първы Англичцы тѣ направилиа онытѣ за употребленіе то му като принесеѣха съ него братьята Ландеръ въ Африка.

Куфаръ и ключъ. — Отъ довольно старо време тѣ сѣ введени въ употребленіе: отъ понапрѣдъ за да си заключаватъ врата та, челоуѣци тѣ ги упилиа съ дебели вѣжъи. Вѣзель-тѣ на тѣзи вѣжъи нмѣ служѣтъ за куфаръ.

Кърпи. — Стары тѣ както Гърцы тѣ и Римляне тѣ не ги употребявали. И по отличны тѣ лица си тріяли очн тѣ съ своя та мандя (а)

Дажуицы, бонели. — Тѣ произлезли отъ Италия въ края на Х-то столѣтіе.

Ажжъ. — Употребленіе то на това орѣжъе възлиза до най дълбока древность. Персы тѣ научили Мидяны тѣ да го правятъ: древны тѣ отдаватъ изобрѣтеніе то му на Аполона.

Ажжъ (отъ Българ. хлѣжъ). — Първы хлѣмозе были ископаны въ Парижъ въ царуваніе то на Карла V-ий и Карла VI-ий сирѣчь въ 1370 — 1395.

Масла та (дрѣвено или сосажено). — Измысленіе то на маслата възлиза до най дълбока древность. Еще во време то на Монсея тѣ были много употребителны.

Мьдъ-та. — Преди изнамѣрваніе то на жельзо то еще, хора та употребявали този металъ; правѣли отъ него сѣдланы, орѣжъи, сѣрпове, брадвы, пожеве еще и оглѣдала.

Микроскопъ. — Това оръдіе се измыслило въ 1590 лѣто отъ итъкого си Захарія Жанзенъ, фабрикантинъ на очила та въ Миделбургъ.

Мирки. — Тѣ были познаты въ древность та на Египтены тѣ, на Евреи тѣ и на други тѣ народи по земя та.

Мюскъ. — Това благоуханіе сѣ наречено такѣе отъ име то на животно то, кое то го произвожда. То се намира обгжнато въ една цина и стоп подъ утроба та му.

(а) Дълга горна дреха която носеха стари тѣ народы.

Огледала. — Първите огледала били отъ металъ. Еще въ най дълбока древностъ Египтяни тѣ ги измыслили и ги употребявали. Само въ XIII-ий вѣкъ се появили огледала отъ стъкло.

Очила. — Ний сме длжны за измысленіе то имъ на единъ Флорентійецъ, именуемъ Салвино, който с' умрялъ въ 1317 лѣто.

Панглица. — Нейно происхожденіе възлиза до довольно ддрѣвны времена.

Печатка (вулика). — Отъ два вѣка насамъ хората наченали да си запечатватъ писмата съ тая тѣстѣна печатка.

Пещъ (фурна). — Тя была позната още въ Авраамово то време, но пещи тѣ били съвсѣмъ различни тогава отъ днешни тѣ.

Папъ. — Това много прекрасно птыче произхожда отъ Индія. Александръ Великій на връщане отъ свои тѣ предпріятія принесе пѣколко въ Вавилонъ.

Паратонеръ (стъпове въздигнаты за прибиране на гръмовна стрѣла). — Длжны сме за изнамѣрванъето му на Доктора Франклина въ 1757 лѣто. Въ 1782 подигнали такива срещогръмовны стъпове въ Парижъ.

Пило. — Този инструментъ по подражанію на други почти нему подобни измысли се въ Фрейбергъ Саксонскій въ пастоящія-тъ вѣкъ.

Пиргелъ. — На Татаюсъ браточедатъ Дедаловъ отдаватъ измысленъето на това счисло, което служи въ Математиката за въртене на кръгове, за изнамѣрване на брѣзды (линии) и пр.

Пищовъ (pistolet.) — Това оружје носи името на Италийскія-тъ градъ Pistoie, гдѣто и се измысли.

Пиво (быра). — Това питіе се употребявало въ старо време отъ поголѣмата часть на Египетски тѣ жители. Озирисъ се поменува да го с' измыслилъ. Отъ послѣ то станало познато първо на Германцы тѣ и на древны-тъ Испанцы.

Плака (аспиденъ камакъ). — Това минерално сѣщество, токози изобилно, и на което употребленіе то е' толкосъ разпрѣснато, не было познато на древниѣ тѣ. Първы плаки были довлечены, думать, отъ село то Ардесъ въ Ирландія.

Плетенье. — Това искусство се измыслило въ Паризъ въ началото на XVI-то столѣтіе, и отъ послѣ се усъвършенствува като се измыслили и кукитѣ.

Пушка. — Нейното употребленіе начена въобще отъ 1704. До тогава употреблявали само тюфецы тѣ и карабины тѣ.

Пчелы. — Аристидъ Аркадійскія тѣ царь е' първія-тѣ който научи гърцы тѣ за да вѣдятъ пчели тѣ; да ги турятъ въ кошерки и да имъ подрѣзватъ меда-тѣ.

Ризы. — До края на XIV-ія вѣкъ употребленіе тѣ на платнены ризы было твърдѣ малко познато, хорта посылки дебелы вълнены ризы.

Ржажицы. — И Древны тѣ ги посылки но тѣ были отъ дебели мѣшина. Употребявали ги и когато начинвали да шійтъ съ трыше. Послѣ начинали да ги употребяватъ презъ зима та за да се запазватъ отъ студа-тѣ. А на днешенъ день Госпожи тѣ и лекоумны тѣ Господа ги употребяватъ даже и презъ горещія тѣ мѣсець, за да показватъ благородіе!

Сажмякъ (maroquin). — Тука се проумѣватъ козы тѣ и прѣчи кожи изработены и послѣ боядисаны. Той се е' измыслилъ въ Марокъ въ Варварія, както показва и Френско то му име.

Свирка. — Това былъ военныя тѣ Инструментъ на Лакедемонцы тѣ.

Свищи. — Употребленіе то имѣ се начинало отъ 1300 лѣто; до тогази хорта си служили съ запалены дърва и масло и пр.

Слопова кость. — Гърцы тѣ знаѣли да я обработватъ, и я употребявали за украшенія на оржкія та си, покрѣпленія тѣ си и на разны други мѣста.

Съзницо-бранъ (умбрела). — Иегово то измысленъе възлиза до дълбока древностъ. Той служилъ на старытъ не да ги пазн отъ слънце то, но да означава достоинство то имъ — .

Съзницовенъ часовникъ. — Иегово то измысленъе възлиза и се отдава на Халдеицытъ. Първы пжтъ въ Европа го видѣли въ Римъ 262 години преди Христа.

Сапунъ (savon). — Изнамѣрванъе то му отдавать на древнытъ Галлы; а други казвать че се е изнамѣрилъ въ града-тъ Савонъ въ Италія, което показва и френско то му име.

Собы. — Собы-тъ не сж твърдѣ старо измысленъе; старитъ не ги познавали; за да се топлятътъ стоѣли около распаленъ отъ дърва огънъ или около мангали съ распалены въглища. Това употребленіе сжществува ещѣ въ много мѣста.

Стъкла (джамове). — Древны-тъ неупотребявали стъкла за прозорцытъ си. Богатытъ турѣли найесто стъкла разны скжпи платове и алабастръ; сиромасытъ сеуставляли на произволеніето на студа-тъ и вътара-тъ. Италія се почита затѣхна изобрѣтателница, а отъ нея ги заела Франція.

Стрѣла. — Употребленіе то и было познато и на най древны-тъ народы .

Табакъ. — Той произхожда отъ Америка. Къмъ половина та на XVI ий въкъ той се принесе въ Европа първо въ Испанія и Португалія. Тѣй наричатъ изсушениытъ листьѣ на туѣ растеніе, защототъ сж принесены първоначално отъ острова-тъ Табаго.

Телескопъ. — Іаковъ Метіюсъ го измыслилъ въ 1609. Най прочу-тыятъ отъ телескопи тѣ е Хершеловъ-тъ.

Тенекъ. — Първо въ Богемія измыслили средство то за да работять тенекъ то; а послѣ въ Франція го принесълъ Колбертъ.

Тегилка. — Измысленъе то на тегилки тѣ е толкози старо, щото употребленіе то имъ се види ещѣ въ Авраамово то време.

Толумба. — Тѣ были въ употребленіе у Гърцы тѣ и Римляны тѣ, но твърдѣ были различни и недостаточни. Отъ послѣ тѣ се усъвършенствовували отъ единѣ математикѣ въ Александрія около 120 години преди Христа.

Топки (игли) — Тѣ се евили пѣрвый пѣтъ въ Англія около 1543. Госпожи тѣ се закопчавали до тогава съ тынки издѣлачы кѣчицы, съ слонови жбѣи обработены, а по спромасы тѣ съ тѣрне. Считали се че отиватѣ само въ Паризѣ на година та 60,000,000 топки.

Тувла и керамида. — Вавилонски тѣ стѣны были построени отъ тувлы. Римляны тѣ правѣли твърдѣ голѣмы тувлы. Въ Голандіи и Данимаркія еще въ старо време правѣли тувлы тѣ и керамида тѣ. Въ 1246 лѣто тѣ станали познаты въ Англія.

Феде то. — Италианцы тѣ се считатѣ да сѣ го измыслили; но никой незнай въ коя епоха.

Фенерь морскій (phare). — Пѣрвы фенерь морскій быде поставенѣ въ острова Фаро, както показва и френско то му име.

Шоколатѣ (chocolat). — Испанцы тѣ донесли въ 1520 лѣто пѣрвы пѣтъ шоколатѣ отъ Мексика въ Европа. Въ Франція не ѣ былѣ познатѣ до 1661 лѣто.

Цыфры. — Арапы тѣ пѣрвы измыслили цыфры тѣ както показва и име то имѣ. Въ 550 лѣто ги принесли отъ Азія въ Европа и наченали да ги употребяватѣ.

Часовницы. — Предполагатѣ че часовницы тѣ се измыслили въ време то на Карла VI-ій; този принцъ много се зачудилѣ, думать, и смаялѣ, като му представили единѣ часовникѣ самоподвиженѣ.

Часовникѣ за стѣна. — Пѣрвыя-тѣ за стѣна часовникѣ изработенѣ отъ Викентій Галилей ся евилѣ въ Венеція въ 1649.

Чураны. — Генрихъ II донесълѣ въ 1539 пѣрвы тѣ преждени чураны които былѣ видѣлъ въ Франція. Плестенѣ то на чураны тѣ сѣ

измислено въ Франція, а послѣ принесено чрезъ пѣкой френецъ въ Англія. Усѣврненствуваніе то на това просто художество начина отъ 1808 година.

Чинія. — Тѣзп бѣла прѣстена паница която френцитѣ наричатъ Faience (фапансъ), споредъ едни, пѣрвій пѣтъ наченала да се работи въ Фаенца, градъ въ Италія, а споредъ други въ Фапансъ село въ Провансъ.

Прѣведе

Н. Д. Жековичъ.

За Българскѣ-тъ Грамматикѣ

НА Г. МИРКОВИЧА.

(Продълженіе гл.брой 15. стр. 228.)

Слѣдъ като излага въ введенію-то понятія за Грамматикѣ-тъ, за букви-тъ и измѣненіе-то имъ, за раздѣленіе-то на части-тъ на рѣчь-тъ, Г. Мирковичъ пристѣпа да разсждава за измѣненіи-тъ части и, спорѣдъ іестественій-тъ редъ, ся улавя найнапрѣдъ за съществително-то.

Главѣ-тъ за съществително-то Г. Мирковичъ на по много мѣста изработилъ доста удовлетворително. Като не допуца никакви други падежи, освѣнъ именителній-тъ и звателній-тъ, нему и потребному не было да излага образци за склоненія-та на имена-та, както това става въ други-тъ грамматики, въ които падежи-тъ имѣтъ мѣсто. Г. Мирковичъ ся задоволилъ, както іе и справедливо, съобразно съ начало-то му, да изложи само нѣкои правила за образование-то на множественно-то число и за измѣненію-то на именителній-тъ падежъ въ звателенъ. Тѣзи правила изложени вѣрно, но имадо мнѣданъ да ся разграничѣтъ по методически за всѣкій родъ отдѣлно. Въ говореніе-то си за падежи-тъ Г. Мирковичъ допустилъ іеднѣж малѣкъ несъобразность, която, неизвѣстно какъ, іе истукила отъ вниманіе-то му. Той хортува, чи "ній (Българе-тъ) - вмѣсто *родителенъ* и *дателенъ* думамъ на *человѣкъ*, вмѣсто *вицителенъ* *человѣкъ*". Безъ да ся простирамы за неправилность-тъ и неточность-тъ на това израженіе, ній ще забѣлѣжимъ само; чи Г. Мирковичъ не трѣбвало да хортува за родителній-тъ и дателній-тъ падежи, като за ищо из-

вѣстно. Грамматика-та му ся не назначава за опѣзи, кои-то веки сѣ учили другѣ нѣкоѣхъ, и именно славенскѣ съ родителенъ и дателенъ падежи, но за дѣца, кои-то юще никакво понятіе нѣмѣтъ ни-то за други-тѣ грамматики, нито нѣкъ какво ю нещо родителенъ или дателенъ падежъ. Като іе ималъ нуждѣ да хортува за тѣхъ Господинъ Мирковичъ былъ длженъ да даде іедно точно понятіе що іе падежъ, какво окончаніе имѣтъ въ славенскій-тѣ ѣзыкъ родителній-тѣ и дателній-тѣ падежи и що сѣ нѣщо тѣ, та чи тогава да каже какъ имѣ ся изпълнява длжность-та въ българскій-тѣ ѣзыкъ. Ако бѣше тѣй постѣпилъ, Г. Мирковичъ щѣше да бѣдо по послѣдователенъ.

Опрѣделения-та, които ся срѣщѣтъ въ тѣзи главѣ, сѣ всички-тѣ почти точни. Жално іе само, чи Г. Мирковичъ отъ іеднѣ стѣрихъ не добавилъ на іедни мѣста думи, необходими за іасность-тѣ и пълнотѣ-тѣ на опрѣдѣленія-та (какво-то: *мѣжески сѣ сички-тѣ* (кои сички-тѣ, показано) *кои-то природно сѣ отъ този полъ*), а отъ другѣ употребилъ нѣкои думи въ друго іедно значеніе, а не въ това, кое-то тѣ имѣтъ и въ кое-то ся употребѣлявѣтъ, и чрезъ това стѣпилъ, безъ да иска въ нѣкои неправили израженія. Г. Мирковичъ хортува: *Да обяснимъ нѣща-та, кои-то искаме да докажемъ, назначаваме ги съ іеднѣ рѣчь* (стр. 4). Отъ неумѣстно-то употребленіе на думи-тѣ обяснимъ и докажемъ издѣзло друго на мѣсто онова, което искалъ да каже съчинитель-тѣ. Нѣща-та не ся обяснявѣтъ съ іеднѣ рѣчь а ся означававѣтъ. Г. Мирковичъ употребѣява юще думѣ-тѣ: *изображеніе* на мѣсто пріетѣ-тѣ въ този случай: *образование*. Той казва: *за изображение-то на множественно-то число* на мѣсто: *за образование-то или съставяніе-то на множественно-то число*. Истина, чи и при думѣ-тѣ *изображеніе* ся добръ разумѣва въ това израженіе мисль-та на съчинитель-тѣ; но тя іе скрита и доста неіасна въ слѣдующе-то: *сички-тѣ сѣществители въ значеніе-то си сѣ въ именителенъ падежъ*. Ній гадателно можемъ да разберемъ, какво иска да каже Г. Мирковичъ съ го-

ва израженіе н, ако ся не лъжемъ, мислимъ да іе причина-та на това въ неясность-тъ и въ неточность-тъ на само-то израженіе. Безъ да прѣдставлявами не-правильность-тъ и на това іоше израженіе: *защото преста-вляватъ предмети-тъ по малки или по голми отъ обыкновеніе-то* (намѣсто защо-то представляватъ предмети-тъ по малки или по голми отъ обыкновенни-тъ), понеже ако сѣдимъ отъ погрѣшки-тъ, които по нѣкогашъ правѣтъ наши-тъ типографи въ періодически-тъ издашія, тука іе могла да сѣрка рѣка-та на типографскій-тъ наредачь (1), ній ще направимъ іедно іоше забѣлѣжаніе относительно до думѣ-тъ *крайове*, коѣто господинъ Мирковичъ тълкува: *развращенно свойство*. Намъ ни ся чини, чи іе по добръ было да ся истълкува тя съ: *развращени челошци*, понеже съ думѣ: *край* ній наричани не само-то развращенно свойство, но челошци-тъ, кои-то имѣтъ туй свойство. Най послѣ ній не можемъ да ся съгласимъ съ Г. Мирковича и въ думѣ-тъ *брашно*, за коѣ-то той казва чи ся не употреблявала была въ множественно число, защото наврѣдъ гдѣто сии и ходили и чували тѣзи думѣ между Българе-тъ, слушали сии іѣ и въ множественно число: *брашна*.

Ній прѣдставлявами тѣзи забелѣжанія на вниманіе-то на Г. Мирковича, защото сии увѣрени, чи іединъ наблюдатель не може самъ всичко изъ іединъ пѣтъ да забѣлѣжи въ прѣдмѣтъ-тъ, коѣ-то издирва, особенно ако по нѣкои обстоятелства іе бързалъ да свърши издирваніе-то му, безъ да го обработи по добръ, каквото и Г. Мирковичъ, коѣто колко-то и да знай добръ, чи грамматика-та на іединъ неиздиренъ и неизученъ напълно іазикъ, иска дълги прислушванія, многообразни и многолѣтни наблюденія и търпеливи сравненія, за да бѣде възможно усъвършенствувана, прибързалъ да изложи

(1) Въ означени-тъ погрѣшки глѣдами епрочемъ турени много по неважни, а тѣзи, за кои-то хортувами, нѣма.

наскоко подиръ връщаніе-то си отъ Франціѣ, мисли-тъ си за нашъ-тъ ѣзикъ въ ѣдинѣ грамматикѣ, съ пълнѣ увѣренность, чи съ това той испънява най свѣщеннѣ-тъ си длѣжность. Далечъ отъ да укоримъ господства му за добросовѣстнѣй-тъ полезнѣй-тъ му трудъ, нѣй ся осѣщаши принудени да го похвалимъ и благодаримъ за ревностъ-тъ му.

Въ главѣ-тъ за членъ-тъ Г. Мирковичъ далъ нѣкои точни и необходими на първоначални-тъ ученици понятія за тѣзи частъ на рѣчь-тъ, ако и да не ѣе увардилъ на всѣко ѣдно мѣсто точностъ-тъ и правилностъ-тъ на ѣзикъ-тъ, кое-то му ѣе впрочемъ твърдѣ извинително, поради посѣтениностъ-тъ, съ коѣ-то негова милостъ ѣе писалъ грамматикѣ-тъ си.

Г. Мирковичъ полага членъ за мѣжкѣй-тъ родъ, **тѣ**, за среднѣй-тъ **то**, и за женскѣй-тъ **тъ**.

Странна ѣе сѣдба-та на нашъ-тъ членъ. На ѣдини, кои-то при-випѣли на други нѣкои славенски ѣзици, той гложди, както гложди и на опѣзи Славене, на кои-то нашъ-тъ ѣзикъ не ѣе природенъ, и кои-то съвѣтвѣтъ да нехвърлимъ членъ-тъ за гладкостъ-тъ на ѣзикъ-тъ, като сѣка чи ѣе членъ-тъ нѣщо измѣнише и непотрѣбно и като сѣка чи туй що тѣмъ имъ ся чини за негладко въ нашъ-тъ ѣзикъ, за кой-то тѣ сѣдѣтъ по тѣхнѣй-тъ си, това и на насъ Българе-тъ ще ся покаже за таквостъ. Тѣзи понятія за гладкостъ-тъ или негладкостъ-тъ сѣ подлежателни, а не прѣдлежателни, и поради това не могатъ да ся зематъ въ вниманіе. Онѣзи пакъ, кои-то сѣзнавѣтъ нуждѣ-тъ за употребленіе-то на членъ-тъ въ нашъ-тъ ѣзикъ, кой-то като лишенъ отъ падежи, въсполиява нѣкоимъ образомъ този си недостатокъ съ опредѣлителностъ-тъ на членъ-тъ, не могатъ и до сега да ся съгласѣтъ за правописаніе-то, кое-то трѣбва да пма той. Безъ да ся простирама тука на дълго и да показваме какви правописанія сѣ ся ѣавявали за нашъ-тъ членъ, нѣй ще кажемъ кратко, чи най право-то правописаніе за членъ-тъ, съгласно съ истори-

ческо-то му произхождене, съ аналогія-тъ и съ произношеніе-то му, іе за іединствено-го число въ мъжкій-тъ **тѣ**, въ женскій-тъ, **та** (кой-то може и да ся измѣнява въ косвенин-тъ падежи на **тѣ**) въ средній-тъ **то**, и за множествено-то число въ мъжскій-тъ и женскій-тъ **тѣ**, а въ средній-тъ **та**. Г. Мирковичъ неизвѣстно, защо отстаивалъ отъ това правописаніе, пріето отъ по много-то, и употребилъ за женскій-тъ родъ на іединствено-то число **тѣ**. Намъ ни ся чини, чи Г. Мирковичъ щѣше да постѣпи по съобразно и съ начало-то, кое-то іе той пріелъ за склоненія-та и съ самій-тъ іестественній ходъ, ако пріемѣше членъ **та** намѣсто **тѣ** за женскій-тъ родъ. Г. Мирковичъ пріема за първоначално проявленіе на имена-та именителній-тъ падежъ, както іе и справедливо, и него най почита, като го удържа безъ измѣненіе, при всички-тъ съединенія на имена-та съ прѣдлози-тъ и съ други-тъ части на рѣчь-тъ. Твърдѣ бѣше съобразно съ това да пріеме той за женскій членъ пакъ именителній-тъ падежъ **та** а не внимителній-тъ **тѣ**. При това трѣбва да положимъ, чи **а**, като по простъ звукъ, ся іе обърнало въ **ѣ**, а не **ѣ** въ **а**. Също по съобразно бѣше, Г. Мирковичъ да удържѣше въ правописаніе-то **ѣ-тѣ** въ мъжски-тъ имена, кога ся прибавя до тѣхъ членъ-тъ **тѣ**, а не да го измѣнява въ **а**. Това іе противно на негово-то начало кое-то не допуща измѣненіе въ окончанія-та. И каква іе причинѣ причина-та на това, да ся измѣнява **ѣ-тѣ** въ **а**. ? Ако да диримъ произношеніе-то, по добръ бѣше да го измѣнимъ въ **ѣ**, понеже по звукъ-тъ си тази буква по прилика на твърдо-то произношеніе, кое-то ся забѣлѣжава въ крайній-тъ слогъ на мъжски-тъ имена кончащи ся на **ѣ**, кога ся добави до тѣхъ членъ-тъ най паче въ іедносложни-тъ. Но защо да го измѣнявами въ **ѣ**, когато **ѣ-тѣ** самъ не различа въ средѣ-тъ, по произношеніе-то, отъ тѣхъ буквѣ ? Гласъ-тъ на **ѣ**, кой-то ся чува прѣдъ членъ-тъ, кога ся този дирий-тъ добави, іе пакъ сжцій-тъ **ѣ**, кой-то по общій-тъ законъ на нашъ-тъ іазикъ въ подобни случаи пріелъ по голѣмъ гжстотѣ отъ прибавленіе-то на членъ-тъ **тѣ**, спорѣдъ както става това и въ други подобни случаи; наприкладъ отъ *добрий, добри*, става *д о б ѣ р ѣ*. Тѣзи разсѣждения можѣтъ съ истѣ-тъ справедливостъ да ся приложѣтъ и за **ѣ-тъ** и за **ій-то**, кои-то Г. Мирковичъ измѣня безъ нуждѣ въ **я**, пайпаче като не този звукъ ся на пълно слуша, по крайней мѣрѣ винаги, а и другій іоше, подобенъ на **іѣ**.

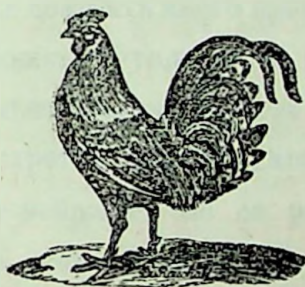
(Слѣдва.)

СЪВРЪМЕННА ЛЕТОПИСЬ
НА
БЪЛГАРСКИ-ТЪ ВЪСНЪЖЕНІИ.

РЕДАКТОРЪ
Т. СТОЯНОВЪ—БЪРМОВЪ.

ЧАСТЬ III.

ГОДИНА III.



ЦАРИГРАДЪ-БЕЙОГЛУ

Въ Печатницѣ-та на Ц. Вѣстникъ и Съдружіе.

1860.

Прегледана и одобрена от Царскъ-тъ ценсуръ.



СТВРЪМЕННА ЛЪТОШИСЬ.

Спорѣдъ извѣстія-та, кон-то дойдоха до Високъ-тъ Портъ изъ Бейрутъ отъ 28 Авг. , прѣдшній-тъ мюширъ, сега Ахмедъ Ага, Миралаи-тъ, Османъ бей и Абдулъ Селимъ бей, както и други по долни военни чиновници, были пушнѣти въ Дамаскъ. Читатели-тъ могатъ да сѣдѣтъ отъ този примѣръ, съ какво правосѣдіе и строгость ся наказвѣтъ виновни-тъ за убійство-то на христіене-тъ, ако и самси мюширъ-тъ, кой-то је можѣлъ да употреби разни сръдства да ся спасе, не избѣгнѣ заслуженно-то наказаніе; тѣ могатъ да си наумѣтъ такожде, какво силно впечатленіе је произвѣло това правосѣдіе врѣхъ всички-тъ жители на Сиріѣ и найпаче врѣхъ Мусулмане-тъ. Сиріици-тъ ще помнѣтъ много врѣмя славно-то имя на извѣредній-тъ царскій посланикъ, Фуадъ пашѣ, на когото достоинства ся показаха юще съ по голѣмъ блѣсъкъ въ това негово трудно порѣченіе. Правосѣденъ, дору и строгъ, благоразуменъ и дѣтеленъ, Н. П. напълно оправда царско-то пзбраніе. За да разберѣтъ читатели-тъ ни по добръ правосѣдіе-то, кое-то показа Фуадъ паша въ прѣбываніе-то си въ Дамаскъ, ній ще имъ прѣдставимъ юще слѣдующій-тъ забѣлѣжителенъ примѣръ: Синъ-тъ на іединъ членъ отъ междиши-тъ въ Дамаскъ купилъ отъ іединъ христіенинъ драгоцѣнни камъни за 5,000 гроша и не му ги плащаль, като казваль чи нѣма пари. Паша-та му заповѣдва да вѣрне драгоцѣнности-тъ, но той ги былъ прѣпродаль и пари-тъ исхарчилъ. Тогава Н. П. заповѣдва да му запечатѣтъ кѣщѣ-тъ и да продадѣтъ нѣкои отъ покѣщии-тъ му вещи догдѣ ся напълнѣтъ петъ тисящи гроша, коя-то сума и ся отдава на христіенинъ-тъ.

Исто-то безпристрастіе показалъ Фуадъ паша и въ наименованіе-то на іединъ христіенинъ, Нуеуфъ бея Кирама, за начальникъ на двѣстъ души конницы, кои-то ся назначили да вардіятъ пѣть-тъ отъ Бейрутъ до Триполи въ Сиріѣ. Тази благоразумна мѣрка, каквато је избраніе на іединъ достойнъ чиновникъ, ако и христіенинъ, не само чи докарала желаниѣ-тъ безопасность по реченнѣ-тъ пѣть, но и имала іедно отъ най добри-тъ впечатленія врѣхъ христіанско-то населеніе.

Спорѣдъ дѣятелни-тъ распорежданія на В. Портъ и на П. П. Фуадъ паша, нѣма на друго мѣсто да ся повторѣтъ плачевни-тъ събитія дамасски, ако и да хортуваха нѣкои европейски вѣстници, не добръ извѣстени, за убійства въ Балбекъ и въ Акръ. Истина, че бейрутски-тъ новини дору и отъ 29 Августа потвърждаваха, чи съществувало нѣкое волненіе въ дирній-тъ този градъ и чи дору и книги ся лѣмили по пѣтица-та на градъ-тъ, съ кои-то мусулмане-тъ ся приканвали да избѣжътъ христіене-тъ, но прѣдварваніе-то на мѣстно-то правленіе, кое-то zelo мѣрки да въспре избухнуваніе-то на таквози нещастіе, пристигнуваніе-то на іединъ часть отъ европейскій-тъ флотъ, кой-то ся намира въ Бейрутъ, успокоили христіене-тъ и ввели Мусулмане-тъ въ длѣжни-тъ прѣдѣли.

Генералъ Бюфоръ, съпътствуемъ отъ педесять души турски конници и отъ нѣколко французски отишълъ въ Дамаскъ да ся споразумѣе съ извънреднѣ-тъ и вѣломощнѣ-тъ посланикъ Султановъ за ради дѣйствіе-то, кое-то ще има французска-та войска.

Спорѣдъ новини-тъ, кои-то дава Журналь де Константинополь отъ 10. септ., улавянїя-та и заперанїя-та на виновни-тъ въ Дамаскъ ся были почти свършени. Испроводили ся были отдѣленія отъ войски-тъ да търсѣтъ по околности-тъ нѣкои отъ виновни-тъ, които ся крѣятъ за да избѣжътъ отъ заслуженно-то наказаніе.

Іедно официално съобщеніе дума, чи исплащаніе-то на главни-тъ на *Ессами-Мюмтазе*, кое-то требваніе да стане прѣзъ този

мѣсяцъ, ся отложило за подиръ три години. Поради това оиѣзи, кои-то имать отъ тѣзи цѣнини записи, ще бѣдѣтъ извѣстени кога да ся прѣдставѣтъ прѣдъ императорско-то хазнатарство, за да ги прѣмѣнѣтъ и да си приѣмѣтъ лихви-тѣ.

Журналъ де Константинополь, като съобщава това извѣстїе, съпровожда го относѣ съ єдинъ краткъ членъ. Въ него той, като напомнюва на читатели-тѣ си искрени-тѣ и постоянни-тѣ усилїя на императорско-то Правителство за по добро-то състояніе на финанси-тѣ на Имперїѣ-тѣ, казва, чи В. Порта съ жалость приела рѣшеніе да отложи за подиръ три години исплащаніе-то на *Ессами-Мюмтазе*. Какво-то всѣко друго государство, хортува по пататакъ Журналъ-тѣ, кое-то влѣзва въ пѣтъ-тѣ на прѣобразованїя-та, Турція много пѣти испита трудности въ финанси-тѣ си, но никогѣ не єе направила загубѣ на взаимоотношїи-тѣ си, какво-то сѣ правили други пѣкои царства. Турція и сега, какво-то и винаги, ще си изпълни обязательства-та и толкосъ по лесно, колко-то по малко старанїя-та ѣ сръщѣтъ прѣпятствїе отъ недовѣріе-то и отъ лѣжливи-тѣ слухове. Обязательства-та на императорско-то правителство щѣха и този пѣтъ да бѣдѣтъ точно изпълнени, ако дирни-тѣ нещастни събитїя, кои-то възбудиха въ Европѣ страхъ, не бѣха разстроили сметки-тѣ му. Источници-тѣ на Турція ся умножавѣтъ всѣкій день, и В. Порта има надѣждѣ, подиръ подновяваніе-то на тишинѣ-тѣ и като оцѣпѣтъ по добръ положенїе-го ѣ, да доведе до добръ край старанїя-та си за єдинъ заемъ въ Западнѣ Европѣ. Отлаганіе-то за исплащаніе-то на *Ессами-Мюмтазе* є єдна мѣрка за прѣдопозванїе, но ако по горѣизложенни-тѣ основателни причини, источници-тѣ на императорскѣ-тѣ хазни ся умножѣтъ въ приличнѣ съразмѣрность, то нѣма съмнѣніе чи отлагательства-та ще ся съкратѣтъ. Това сѣ разсѣжденїя-та на краткій-тѣ членъ на *Журналъ де Константинополь*.

Журналъ до Константинополъ отъ 13 Септемвр. напечатахъ двѣ дописки іединъ отъ Нишъ, а другъ отъ Косово, на кои-то кратко-то съдържаніе іе слѣдующе-то:

„ Селачене-тъ Българе, по іедно лѣжливо тълкованіе на танзиматскій-тъ благодарѣнія, искхтъ да не плащхтъ деветъ-тъ часть отъ произведенія-та на земѣ-тъ, коѣ-то земледѣлци-тъ имъ сѣ устхпили нѣкога съ това условіе. Упорни-тъ, ако и да не могатъ да прѣдставѣхтъ никаквѣ законниѣ причини на исканія-та си прѣд Имп. правителство, но настоянствувхтъ въ тѣхъ, научаеми отъ вѣнъ Великій Везиръ, на кого-то тѣ подздоха жалби за унищоженіе-то на този налогъ, съ іединъ уставъ нареди длѣжности-тъ и права-та на владѣлци-тъ и на селачене-тъ, за да уварди интереси-тъ на владѣлци-тъ и занимателно-то положеніе на селачене-тъ. Но тази нареди ще ли да има таквизи слѣдствія, какви-то сѣ прѣполагаха при съставленіе-то ѣ? Ній можѣхми да отговоримъ да, ако не забѣлѣзвахми вѣншни побужденія. За доказателство на іедно чуждо смисаніе въ сѣзаклятіе-то на селачене-тъ, кое-то тѣ сѣ направили за да сполучхтъ исканія-та си, може да служи слѣдующій-тъ случай. Прѣди два мѣсяца двама коджа башіи отъ село-то Истовишча, округъ Лесковцо, неодобрили стремленія-та на сожители-тъ си; но слѣдъ малко іединъ отъ тѣхъ, Христо, былъ намѣренъ убитъ, а другій-тъ, Яго былъ принуденъ да побѣгне, за безопасность-тъ си, въ Нишъ. Сынъ-тъ на убитій-тъ сѣ оплака, когато дойде Великій-тъ Везиръ и издирванія-та, кои-то нареди Н. В. , показаха, чи убійци-тъ были двѣ лица, намѣрени около сѣрбски-тъ граници, и чи убійство-то было извършено, по побужданіе-то на петъ пѣрвенци отъ исто-то село и на попъ-тъ, по имя, Истоіанко.

„ Негово Височество посѣти станъ-тъ на Косово и паметникъ-тъ на Султана Амурата II. Восемдесять и девять Българе волонтери дадоха клятва слѣдъ това прѣдъ Великій-тъ Везиръ при постѣпваніе-то си въ казанско-то тѣло. Негово Височество дѣржѣше въ този обрядъ знамя-то на полкъ-тъ, Маршалъ-тъ и дру-

ти-тъ генерали знамена-та на ескадрони-тъ, православний-тъ епископъ Юскюпскій — Евангеліе-то, а полковникъ-тъ читѣще по славенски клятвѣ-тъ за вѣрность откъмъ Н. В. Султанъ-тъ“ .

Ній не можемъ да кажемъ до каква степенъ сж вѣрни извѣстія-та на *Журналъ де Константинополь*, кои-то ся съдържѣтъ въ допискѣ-тъ му отъ Нишъ за исканія-та на Българе-тъ.

Синодални-тъ старци дойдоха въ Цариградъ, спорѣдъ едно дозволеніе отъ В. Портѣ, за да участвуваѣтъ въ избраніе-то на Патріархъ-тъ. Спорѣдъ извѣстія-та на *Византисъ*, намѣстникъ-тъ на патріархъ-тъ питалъ В. Портѣ, избраніе-то по новій-тъ ли уставъ ще става, или спорѣдъ начинъ-тъ, по кой-то ѣе до сега ставало. Събраніе-то отъ своѣхъ стърниѣхъ подало молбѣ да иска отъ императорско-то правителство да опрѣдѣли число-то на имена-та, кои-то ще изглажда отъ каталогъ-тъ на кандидати-тъ за патріаршескій-тъ санъ. Най послѣ всички-тъ членове на синодъ-тъ, освѣтъ аргскій-тъ, амасійскій-тъ и меленикскій-тъ архіепископи, подали другѣ юще молбѣ, въ коѣхъ-то, като си излагѣтъ скърбъ-тъ за лошо-то състояніе на грѣцки-тъ църковни и народни работи, кое-то възраства казвѣтъ тѣ отъ отлаганіе-то на избраніе-то на Патріархъ-тъ, искѣтъ унищоженіе-то на *народно-то* събраніе, кое-то тѣ наричѣтъ приврѣмenna коммисія, защо-то въ противенъ случай, сирѣчь до гдѣ е то, не могатъ избра патріархъ както увѣрявѣтъ, спорѣдъ уставъ-тъ, вѣроисповѣдничѣ правила и спорѣдъ народни-тъ грѣцки прѣимущества. — Това подтвѣрждава онова що сми казали до сега за раздѣленіе-то, между онѣзи, кои-то ся мѣсѣтъ въ управленіе-то на нареченихъ-тъ великѣхъ църквѣхъ. Нека това раздѣленіе послужи за подбужденіе къмъ едно пълно съединеніе между Българе-тъ.

Политическій Дневникъ.

Наконецъ Пісмонтъ, кой-то до сега съ ѣедно вниманіе, спрегнато съ вѣтрешне безпокойство, дирѣше оружіе-то на Гарибальди

и безъ съмненіе, ако не официално, то тайно, помагане на успѣхитѣ му, излизе явно да дѣйствува за съединеніе-то на всички Италіи, подъ скипетръ-тъ си. Увлеченъ отъ движеніе-то, което ставаше въ южни Италіи, въ имя-то на краля Виктора Емануила, и което ся распрострѣ и въ папски-тъ владѣнія, той подирѣ дълговременна перѣшнителность ся съедини съ него, за да го има подъ рѣжъ-тъ си.

Отъ какъ ся видѣ чи Сардинско-то правителство ще іе наклонно да ся намѣси въ това движеніе, Франція прибързала да си даде съвѣти-тъ и да извѣсти туринскій-тъ кабинетъ, чи не може да ся порѣчи за слѣдствія-та ца іедно втуриаваніе отъ стѣрня на Сардиніи въ прѣдѣли-тъ на папски-тъ владѣнія и рѣшително не одобрява тѣзи нейни политика. Това мнѣніе на франціи раздѣли и други іоще сили.

И тѣй въ противность на тѣзи съвѣти, краля Викторъ Емануилъ, като приелъ депутаціи-тъ отъ подигнати-тъ градове на Мархії и Омбрії (папски области), на коѣ-то обещалъ помощ и покровителство, проводилъ зановѣдъ на войска-тъ си, коя-то ся намираше на прѣдѣли-тъ романски, да влѣзе въ църковни-тъ владѣнія. Въ провъзгласяніе-то, кое-то отпратилъ по този случай на тѣзи войски, за да имъ опрѣдѣли порѣченіе-то и да оправдаѣ постѣпки-тъ си прѣдъ очи-тъ на Европѣ, сардинскій-тъ краля обіавлява, чи ако той повелѣва на войска-тъ си да влѣзе въ владѣнія-та на римскій-тъ първосвященникъ, това іе за да върне на народи-тъ на тѣзи земи свободѣ-тъ, по желаніе-то имъ, за да ги освободи отъ съдружества-та на авантюристи-тъ, кои-то ги държатъ подъ омотъ, за да въспре изливаніе-то на народни-тъ неаивнестъ врѣхъ притѣснитѣли-тъ, и найпослѣ да унищожи въ Италіи постоянни-тъ причини на смушенія и безредія. Той обѣщава да почита въ папѣ-тъ началникъ на католически-тъ църкви и да му даде, съгласно съ съюзни-тъ и пріятелски-тъ сили, всички-тъ по-

ручительства за независимостъ и безопасностъ. отъ кои-то той може да има нужда, за да изпълнява священо-то си служеніе.

Щомъ извѣсти встѣпаніе-то на сардинскѣ-тъ войскѣ, тилеграфъ-тъ начинѣ да извѣщава и успѣхи-тъ и побѣди-тъ ѝ. Вече прѣдводителъ-тъ на панскѣ-тъ войскѣ, Генералъ Ламорисіеръ, прѣтърпѣлъ поражение. Генералъ Фанти призеъ градъ Перуза подиръ іедно доста живо сраженіе и плѣнилъ 1600 съдати на іедно съ Генерала Шмидта. Друга іедна часть, прѣдводима отъ іеднѣ епископъ Белла, была зета исто въ плѣнъ наіедно съ начальникъ-тъ си, слѣдъ като напраздно търсила убѣжище въ крѣпость-тъ Пезаро.

И тѣй сега веки Гарибалди иѣма нужда да си развлича внимание-то съ църковнѣ-тъ областъ. Завоеваніе-то ѝ ще бѣде заскоро свѣршено отъ Піемонтъ, ако нѣкоя външна сила не тури прѣграда на оржіе-то му. Увѣряватъ, чи Императоръ Наполеонъ щѣлъ да забрани съ воиски-тъ си, кои-то държи въ Римъ и кои-то сега той умножава, освѣтъ Римъ, іоше Камарка, Цивита-Веччіа и Витербъ; друго-то остави на завосвателностъ. Но Австріѣ ще ли да остава іоше много врѣмя безпокойна зрителица на този смелъ порой, кой-то отъ день на день ся доближава до неѣхъ ? Ще ли да излѣзе тя да го посрѣдне или ще чака догдѣ ся допрѣ до владѣнія-та ѝ, чи тогази да излѣзе на срѣцѣ му ? Този въпросъ, както и по-прѣди, нѣй и сега турями прѣдъ читатели-тъ. Догдѣ владѣнія-та на наплѣ-тъ бѣхъ іоше свободни отъ външно нападеніе, хортуваше ся чи Австрія щѣла да излѣзе отъ търпеніе, като влѣзе въ тѣхъ коя годъ войска за да съдѣйствува на цѣль-тъ, коѣхъ-то си іе турилъ Гарибалди; но съ извѣстіе-то за встѣпаніе-то на сардинскѣ-тъ войскѣ въ църковнѣ-тъ областъ не ся упомянува да іе и Австріѣ зела нѣкои рѣшителни мѣрки да ѝ въспре пѣть-тъ. Види ся чи австріѣскій-тъ императоръ ще чака да ся забрани, кога нападижтъ само врѣхъ владѣнія-тъ му, ако и да ся іе разнесѣлъ слухъ, чи воиски-тъ му зели заповѣдь да ся приближѣтъ до граници-тъ на пански-тъ владѣнія.

Но на мѣсто да ся бій за да удържи Венеціѣ, която не ѝ принася никаквъ ползъ, Австрія много по добръ щѣше да постъпи, ако слушане здравій-тъ разумъ и совѣти-тъ на британско-то правителство, кое-то ѝ прѣдлага по добръ да ся споразумѣ съ главн-тъ на италіянско-то освобожденіе и да имъ устѣжни венеціанскѣ-тъ областъ за іеднѣ суммѣ пари. Тогава тя щѣше и себе си и Европѣ да избави отъ постоянни страховѣ и освѣтъ чи избѣгва неизвѣстности-тъ на іеднѣ войнѣ, коя-то може да ѝ причини конечнѣ-тъ развалѣ, щѣше іоше да поправи значително лошево-то състояніе на финанси-тъ си: Защо-то, колко-то и да ся сили тази държава да си придобіе сѣюзници, кои-то да ѣ забранижтъ въ неизбѣжнѣ-тъ ѝ войнѣ съ Италіѣ, и найпаче да убѣди германски-тъ царства, да земѣтъ врѣхъ себе си тѣзи ролѣ, като имъ прѣдставлява, чи безъ крѣпости-тъ, които има сега на рѣкѣ-тъ Мипчію, тя не ще може да изважда, въ военну врѣмя, 142 тисѣ. хора, спорѣдъ какво-то ѝ ся пада, за забраниж-тъ на Германіѣ, понеже ще бѣде принудена тогава да държи на югозападнѣ-тъ си граници 250 тисѣщи намѣсто 100, кои-то ѝ сега стигѣтъ, като има речени-тъ крѣпости въ рѣкѣ, колко-то, казвами, и да ся сили Австрія да привлече германски-тъ царства на стѣриж-тъ си и колко-то и да употреблява софизми за тѣзи цѣль далечъ іе іоше да ѣ достигне. Общо-то мнѣніе не може ся излѣга съ таквици умствованія. Австрія іе принѣдена да сѣединява многочислениѣ войскѣ на югозападъ поради смущенія-та, кои-то може да ѝ докара владѣніе-то ѝ на Венеціѣ, но кога тази областъ ся върне на италіанци-тъ, и австрійско-то правителство придобіе съ този начинъ пріатели въ сѣдн-тъ си, тогава не ще да му іе потрібно да държи толкози войскѣ до врата-та имъ. Мислѣтъ, чи и сѣюзъ-тъ, кой-то иска віенскій-тъ дворъ да свѣрже съ Россіѣ, за да си има помощницѣ въ неѣ, не ще да ся сполучи, зашто-то не вѣрвѣтъ, русско-то правителство да іе забравило ролѣ-тъ, кой-то му игра Австрія

прѣзь кримскъ-тъ войнѣ и на парискій-тъ конгресъ и да ся рѣ-
ши да стѣни въ сѣюзъ съ іединѣ дѣржавѣ, на коя-то сили-тъ, какъ-
и-то и да сѣ, ся почти унищожавѣтъ отъ лонаво-то сѣстояніе на
финанси-тъ ѱ, и коя-то слѣдовательно не може да прѣдстави никакъ-
ви надѣжди на сѣюзникѣ-тъ си.

Слухъ ся разносѣше, чи ушѣ іединѣ сѣюзъ ся заключилъ по-
между Англіѣ, Пруссіѣ и Австріѣ за да противодѣйствуваѣтъ на
всѣко іедно намѣсваніе отъ стѣриѣ-тъ на Франціѣ въ италіански-
тъ дѣла и противъ всѣко пейно посегнуваніе да си угодѣни владѣ-
ніѣ-та, но, понеже *Морнингъ Постъ* положително и рѣшително от-
хвърля іедно подобно сѣгласіе за Англіѣ съ двѣ-тъ други дѣржа-
ви, то остава да ся пріеме или отхвърли друго іедно извѣстіе,
спорѣдъ кое-то на мѣсто Англіѣ ся туря Россіѣ. Свижданіе-то,
кое-то има да стане въ Варшавѣ, спорѣдъ както ся положително
хортува, между прусскій-тъ князь управитель и русскій-тъ и ав-
стрійскій-тъ Императори, ако и да дава нѣкоѣ върохватность на
това извѣстіе, обаче други іедини сѣображеніѣ прѣпятствуваѣтъ да
ся вѣрва, чи ще да ся сѣстави нанстипниѣ между речениѣ-тъ дѣр-
жави сѣюзъ противъ Франціѣ и за ползѣ на Австріѣ. Ако и
въ прѣдидущи-тъ врѣмена сѣюзи-тъ противъ Франціѣ сѣ были без-
силни, понеже не намирали основѣ въ одобреніе-то народно, то въ
сегашниѣ врѣмя, кога-то либералниѣ-тъ понятіѣ достигнѣха іедно го-
лѣмо развитіе, іединѣ сѣюзъ противъ тѣзи понятіѣ безъ съмнѣніе
ще бѣде іоще по безуспѣшенъ. Сѣюзъ противъ Франціѣ може да
има само тогава надежди за успѣхъ, кога стапе съ цѣль да ся
въспре стремленіе-то на тѣзи дѣржавѣ да присѣединява къмъ вла-
дѣніѣ-та си земи откадѣ Рениѣ или Швейцаріѣ. Но такѣвзи сѣюзъ
може да има мѣсто за бѣдуще-то, а не за настояще-то, понеже
французскій-тъ Императоръ въ политическиѣ-тъ рѣчи, кои-то іе хор-
тувалъ прѣди малко въ Ліонъ и сега въ Марсѣліѣ, постоянно сви-
дѣтельствува миролюбиви наклонности, и въ самѣ-тъ Франціѣ іединѣ

полвинофіціаленъ вѣстникъ ся твърдѣ открито обіавлява противъ теоріѣ-тъ на естественни-тъ граници.

Упомянѣхми въ дирнѣ-къ Книжницѣ, чи Неаполитанскій-тъ краль, като изгубилъ всеѣкаквѣ надѣждѣ да ся удържи въ столицѣ-тъ си, излѣзълъ отъ неѣ и чи Гарибалди веки влѣзълъ въ Неаполь. Прѣди да ся рѣши да ся затвори въ Гастѣ, Францъ II мислѣлъ да си испита щастіе-то послѣденъ пѣтъ и да даде на Гарибалди іедно сраженіе съ войскѣ-тъ си, кон-то събиралъ въ Мосерѣ. Но, поради постоянно-то бѣганіе на съдѣати-тъ и малкѣ-тъ надѣждѣ, ко-то му оставала за успѣхъ, той безъ всякакво сраженіе отишълъ въ реченнѣй-тъ градъ. Посланици-тъ на държавѣ-тъ отишли и тѣ слѣдъ него въ Гастѣ. Прѣди да остави столицѣ-тъ си, краль-тъ издалъ іединъ протестъ и іедно провъзгласеніе. И два-та документи съдържатъ почти исти-тъ мисли. Краль-тъ ся оплаква, чи наченѣта противъ него іедна война безъ всеѣкаквѣ справедливостъ и противу всеѣкакво право, свидѣтелствува за грижи-тъ кон-то ималъ за подвластни-тъ си народѣ и обіаснява рѣшеніе-то си да остави столицѣ-тъ съ желаніе-то, кое-то ималъ да ѣхъ избави отъ ужасѣ тѣ на войнѣ-тъ и да ѣхъ пожали отъ разореніе. Въ провъзгласеніе-то той прави іоше нѣкои распорежданія относительно до войскѣ-тъ, коѣхъ-то остави въ столицѣ-тъ, дава съвѣти на подданиѣ-тъ си да вардѣхтъ съгласіе и миръ и народни-тъ си дѣлжности, и изразява іединъ прощалии благожеланія да ги види пакъ съединени и щастливи, подиръ това като ся промѣнѣхтъ обстоятелства-та. Въ протестъ-тъ краль-тъ ся обіавлява противъ всеѣчко, що іе извършено до сега въ царство-то му, и си задържа всеѣки-тъ титли и права.

Гарибалди пріели въ Неаполь съ неописаниѣ радость и торжество. Прѣди да влѣзе той въ столицѣ-тъ, съединителнѣй-тъ комитетъ и начальници-тъ на народнѣ-тъ гвардіѣхъ ходили въ Салернѣ, за да съставѣхтъ тамъ съ него планъ, какъ да влѣзе той въ Неаполь. Кога славнѣй-тъ вождѣ наближилъ всеѣки-тъ кон-то имали до-

бри и скъпи калѣски, ги испроводили на станицѣ-тъ на желѣзній-тъ пѣть, за да го пріемѣтъ. Градъ-тъ былъ великолюбно освѣщенъ, и венчки-тъ жители были въоружени. Кога влѣзълъ въ столицѣ-тъ, диктаторъ-тъ отишълъ въ дворецъ-тъ Форестерія. Мегданъ-тъ на около былъ пълненъ съ народъ, кой-то викалъ освободитель-тъ си да се яви прѣдъ него, за да му засвидѣтельствува сърдечнѣ-тъ си радость. Гарибалди се показалъ на кіонкѣ-тъ и произнесълъ слѣдующи-тъ думи: „Вій имате много право да се въсхищавате въ този день, когато тираниѣ-та, коя-то је тежѣла до сега врѣхъ васъ, прѣстава и когато се начева іедна ера за свободѣ. И вій сте достойни за неѣ, вій дѣца на най блистателнѣ-тъ драгоценность на Италиѣ. Благодарѣ ви за това пріеманіе, не за себе си, но въ имя-то на Италиѣ, коѣ-то вій туряте съ съдѣйствиѣ-то си въ нейното іединство. Вій заслужвате съ туй не само благодарность-тъ на Италиѣ, но и на всички Европѣ “ .

Въ пстій-тъ день, въ кой-то доишълъ, Гарибалди се турилъ на работѣ съ Либоріо Романо, кого-то направилъ прѣдсѣдатель на министри-тъ. Първо-то му дѣло было да развали надежди-тъ на мазинисти-тъ, като посочилъ въ іедно провъзгласяніе краля Виктора Еммануила, „образецъ-тъ на господари-тъ, отецъ-тъ на Италиѣ “ . Слѣдъ туй той направилъ двѣ важни опрѣдѣленія: първо-то казва чи „всички-тъ военни и търговски кораби кон-то сѣ на царство-то Двѣ Сициліи, арсенали и матеріали на флотъ-тъ се присѣдпняватъ до ескадрѣ-тъ на Виктора Еммануила, а друго-то показва, кон министри се удържѣтъ на мѣста-та си и кон нови се именува-тъ .

Въ Неаполь Гарибалди щѣлъ да сѣди іеднѣ недѣліѣ, колко-то за іеднѣ почивкѣ. А краљ-тъ Францъ II щѣлъ да отива отъ Гае-тъ въ Испаниѣ, гдѣ-то Испанскій-тъ дворъ му обѣщава гостепріемство. Въ този случай на Гарибалди, въ рѣцѣ-тъ на кого-то се намира и сега почти всичко-то царство на Двѣ-тъ Сициліи „ не

остава никаква работа въ това царство. Някои си слухове искатъ да кажеть, чи той щѣлъ да отиде да подигне въ Австрійскѣ-тъ имперіѣ Венгри-тъ, за да ослаби сили-тъ на Австрійѣ и да улесни завоеваніе-то на Венеціѣ съ този начинъ; но това сѣ садѣ слухове.

Винисевскій Дневникъ.

Книга-та на Г. Раковскій: **Нѣколко рѣчи О АСЪННО ПЪРВОМУ, великому царю българскому и сыну му АСЪННО ВТОРОМУ** съдържа 128 стран. въ 8 часть на единъ голѣмъ листъ и ѣе напечатана съ іедни іасни и легки за четеніе букви.

Читатели-тъ, като земѣтъ во вниманіе заглавіе-то на книгѣ-тъ, ще помислѣтъ, чи съчинитель-тъ излага по всичко-то пространство на 127 страници Исторіѣ-тъ на Асѣня I и Асѣня II. Но нека тѣ тѣй не мислѣтъ. Съчиненіе-то на Г. Раковскій съдържа по малко за Асѣнѡвци-тъ отъ колко-то за други много прѣдмѣти, кои-то нѣмѣтъ никакво вѣтрешне отношеніе съ исторіѣ-тъ на тѣзи български царіе или съ эпохѣ-тъ нѣвъ. Самъ съчинитель-тъ обіавява въ прѣдговоръ-тъ си за тѣзи разнообразность на прѣдмѣти-тъ въ слѣдующи-тъ рѣчи: „А колко за нарядбѣ настоящаго съчиненія ные сами признаваме, чи има много кое не входи въ предмету ни т. е. въ Асѣнѡвъ вѣкъ. Нѣ наша днешна Книжнина ся нуждае отъ много; за това трѣба за сега така да ся пиши съ много забѣлѣжванія и напoмнянія, кои щѣтъ да поводѣ другимъ за по-обшири изслѣдованія „ . Здрава-та критика не може напълно да ся съгласи съ това мнѣніе на Г. Раковскій. Колко-то и да ѣе потребно да ся обіаснявѣтъ много нѣща за сегашни-тъ български читатели, понеже мнозина отъ тѣхъ нѣмѣтъ първи-тъ научни свѣденія, всѣко съчиненіе трѣбва да ся пише систематически, сирѣчь да нази іединъ строгъ редъ въ развитіе-то

на части-тъ си, кои-то обясняватъ и раскриватъ цѣло-то. Іедно отъ іестественни-тъ трѣбованія на чловѣческій-тъ умъ іе да търси въ всичко редъ и послѣдователность, основани на вътрѣшниѣ-тъ связь между прѣдмѣти-тъ, и іедно съчиненіе тогава напълно се у-разумѣва тогава постига цѣль-та си, коѣа-то іе да раскрие іединъ прѣдмѣтъ, когато има такъвъзи редъ и послѣдователность. Ако иска нѣкой да пише за много прѣдмѣти въ іединъ книгъ, въ този случай той прави особено дѣленіе на съчиненіе-то си и всѣкъ главъ раз-вива отдѣлно, като нѣщо особено, а на всичко-то съчиненіе дава наименованіе тогава или *периодическо списаніе*, или *първоначална книга*, *първа храна*, и проч. Всѣкій добръ разумѣва колко іе умо-ригелно да слушанъ іединго да ти приказва за іединъ прѣдмѣтъ, и въ приказваніе-то си да прави іедни голѣми отстъпленія, кои-то не си отнасятъ къмъ обясненіе-то на прѣдмѣтъ-тъ, по произлѣз-ватъ отъ охотъ-тъ му за приказваніе. Това іе іединъ порокъ въ приказваніе-то, както іе порокъ и да прѣдполагашъ всичко-то отъ прѣдмѣтъ-тъ извѣстно за слушатель-тъ на расказъ-тъ, безъ да пра-винъ нѣкое обясненіе на мѣста. За избѣгнупваніе-то на тѣзи два порока има среденъ пѣтъ, кой-то никакъ не противорѣчи на нача-ло-то за іедно логическо раскрытіе на прѣдмѣтъ-тъ. Тѣмни-тъ и непзвѣстни-тъ нѣща ако не влѣзватъ въ вътрѣшне съотношеніе съ главній-тъ прѣдмѣтъ се изясняватъ и съобщаватъ въ видъ на за-бѣлѣжванія, кои-то обикновенно стоѣтъ вниъ отъ редовно-то тече-ніе на мисли-тъ.

При всичко това ній имамъ да кажемъ на наши-тъ чпатели, чп съчине-ніе-то на Г. Раковскій съдържа много свѣденія, между кои-то се намиратъ доста любопытни и нови. Г. Раковскій исказва въ него и нѣкои оригинални мнѣнія, и съчиненіе-то му при всичкѣ-тъ си растегиѣтость може да се чите съ удоволствіе. Г. Раковскій показва въ него єдинъ плодовитъ умъ, кой-то особено се исказва въ сравненіе-то на думи-тъ отъ разни іазици. Искало само да показва господство му на всѣко мѣсто источникъ-тъ на нови-тъ свѣдѣнія и строго да отдѣлява наврѣдъ свои-тъ лични мнѣнія отъ мнѣнія та

всѣки припознати отъ наукъ-тѣ. Трѣбовало той да прѣдполага, чи читатели-тѣ му, за конто той назначава толковѣ свѣденія, не ще бѣдажъ въ състояніе всѣки-тѣ да отдѣлѣжъ научни-тѣ мнѣнія отъ неговни-тѣ собствени. Чини еи ся памѣ такожде, чи Г. Раковскій много на далечъ простира сближаваніе-то на думи-тѣ отъ разни іазици съ думи-тѣ на славенскій-тѣ, ако и да показва това сближаваніе іедно доста голѣмо остроуміе въ него.

Нека ни дозволи Г. Раковскій да кажемъ нѣщо и за іазикъ-тѣ му. Много пѣти сми слушали да питажъ, какъвъ іе този іазикъ. Іазикъ-тѣ на Г. Раковскій прѣдставлява іеднѣ смѣсъ отъ старій-тѣ Българскій, сегашний Българскій и Сърбскій. По' учени-тѣ Българе какъ да іе го разбиражъ, но на мнозина отъ други-тѣ той прави не малко затрудненіе. За да іе прочее по понятенъ той на всѣки-тѣ и да бѣде іазикъ Българскій, Г. Раковскій трѣбва да поисключи сърбски-тѣ падежи и да поприблжи іоше повече іазикъ-тѣ си до сегашний-тѣ Българскій. Ако ся не лѣжемъ Г. Раковскій іе искажъ като употрѣблява такъви іедниѣ смѣсенѣ іазикъ да направи съчиненія-та си равно понятни на всѣки-тѣ Българе и въ исто-то врѣмя да приблжи сегашний-тѣ българскій іазикъ до старій-тѣ. Нищо нѣма похвално отъ това, по тука ся иска голѣмо вниманіе да не бы, на мѣсто да ся угоди на всѣки-тѣ, да не ся угоди никому, и да не бы да ся тури іедна прѣчка на достиженіе-то на главимъ-тѣ цѣль, кой-то има всѣкій іедниѣ іазикъ и коя-то іе бързо-то и лесно-то съобщеніе на мисли-тѣ между іедниѣ или нѣколко народи кои-то разумѣжъ този іазикъ и за кои-то ся собствено назначаважъ тѣзи мисли.

Прѣди нѣколко дена ній видѣхми появленіе-то на іедниѣ новъ българскій вѣстникъ подъ названіе: „*Дунавскій лебедъ*“, кой-то ще ся издава въ Бѣлградъ іедниѣ пѣтъ въ недѣлѣж-тѣ. По съдържаніе-тои найпаче по іазикъ-тѣ му ся види, чи стъчинитель-тѣ му ще да іе Г. Раковскій. Ній молитвувами добри успѣхи на господство му и хвалимъ неговжъ-тѣ усердиѣ и почти неуморимѣ дѣятелность по книжевижъ-тѣ часть. Наши-тѣ съотечественици безъ съмнѣніе съ радость ще ся напишжъ спомоществователи за іедниѣ вѣстникъ, кой-то обѣщава толкова полезни работи да съобщава, какъ-то *Дунавскій-тѣ Лебедъ* на Г. Раковского.

Посланици-тъ на Николая, епископи Павелъ и Формозъ, были пріести въ Българіѣ съ голѣмъ честь, придобили расположе-то Борисово и довършили крѣщеніе-то на Българе-тъ. Славенски проповѣдници тамъ вече нѣмало: новече отъ три години ся мишло, отъ какъ Кирилъ и Методій отишли въ Моравіѣ: тѣ, очевидно, нѣмали възможность, въ кратко-то си прѣбываніе между Българе-тъ, да имъ приготвѣтъ пастиръ отъ число-то на ученици-тъ си. Отдалеченіе-то на природни-тъ наставници не іе ли было начало на туй духовно неустройство въ Българіѣ, за кое-то Борисъ ся тѣй оплаквалъ ? На всѣкій случай, Римски-тъ епископи не намѣрили противници при дворъ-тъ му. Тѣ го подбудили да испѣди отъ Българіѣ всички-тъ проповѣдници освѣтъ Римски-тъ, зели да повтарѣтъ мирѣпомазваніе-то, кое-то іе было съвършено отъ православно вѣсточни священники, да ввождѣтъ обичаи-тъ на Римскѣ-тъ църкви и символъ-тъ на вѣрѣ-тъ съ прибавленіе *filioque* (и отъ сына.) Като видѣлъ чии нѣма надѣждѣ да добый Българско патріаршество, Борисъ зель да иска отъ папѣ-тъ баремъ архіепископъ: Николай не далъ архіепископъ, но проводилъ (867) нови проповѣдници съ епископа Гримоалда; Борисъ длженствувалъ да избере іедниъ отъ тѣхъ за архіепископъ и да го проводи въ Римъ да го посвятѣтъ. Между туй прѣпирня-та между Николая и Фотія ся усишала се по много. Фотій, въ посланіе-то си до вѣсточни-тъ патріарси, укорявалъ неправиано-то ученіе и злоупотрѣбленія-та на Римляне-тъ въ Българіѣ ; императори-тъ Михаилъ и Василій ся обзрнали до самага Бориса съ прѣдставленіа за сѣщій-тъ прѣдмѣтъ; Борисъ проводилъ писмо-то имъ до папѣ-тъ, кой-то тозчасъ съ іедно окружно писмо торжественно извикалъ всички-то духовенство на западни-тъ църкви за да го о-провергне. Туй іоше по много раздразило полемикѣ-тъ. Подиръ малко (867, сент. 24-ій) императоръ Михаилъ былъ убитъ, Василій зель самъ да царствува и, като свалилъ Фотіа, възвѣрнѣлъ на Игнатія патріаршество-то. Папа-та ся считалъ за побѣдитель, но

власть-тъ му, видна, ся показала тежка на Българе-тъ. Борисъ желалъ да има Формоза за архіепископъ, и даже ся кълнълъ, чище му даде туй назначеніе; а папа-та нарочно отдалечилъ Формоза отъ Българіѣхъ (той послъ былъ даже аргосанъ и прѣдадохъ на анатемъ за съгласіе-то му съ Бориса); Гримоалдъ и іедно поволице, Доминикъ, были предложени на Българе-тъ за кандидати на епископство-то; но Българе-тъ не иѣли нито тогоъ нито оногосъ, и искали (*importunissime deprecantes*) да имъ ся възвърне Формозъ или баремъ да ся назначи за пастиръ Римскій-тъ діаконъ Маринъ 8). Но папа-та (Адріандъ II) отнайнапрѣдъ не ся съгласявалъ, държълъ дълго въ Римъ Българскій-тъ посланикъ Петра, кой-то былъ роднина Борисовъ, и най послъ, прѣтивъ желаніе-то на Бориса, проводилъ му двама нови кандидати 9) да си избере отъ тѣхъ епископъ. По заповѣдь Борисова, Петръ, като ся върнулъ отъ Римъ, тозчасъ трѣгнулъ за Цариградъ за да присуствува на съборъ-тъ, кой-то былъ свиканъ (869) за да ся рѣшиѣтъ спорни-тъ дѣла на църквѣ-тъ и гдѣ-то, близо до императори-тъ Василія и Константина, Патріархи-тъ, прѣдставители-тъ имъ и Сенатъ-тъ, сидѣли отъ іеднѣ стѣрихъ посланици-тъ на Лудовика, императоръ-тъ на франки-тъ, отъ другѣ, „ знаменити-тъ болѣре 10) на Михаила, възвишеній-гъ и свѣтлѣйшій-гъ повѣнгель на Българіѣхъ “. Съборъ-тъ ся свѣршилъ, опредѣленія-та ся подписали (870, февр. 28-ѣѣ). Тутакси императоръ Василій повиква Игнагіа и прѣдставители-гъ на

8) Той послъ станълъ Папа.

9) Силвестра и Анконскій-тъ епископъ Леопарда.

10) Въ Гръцкій-тъ текстъ стоѣ *ἀρχόντες*, въ Латинскій-тъ *Iudices*. Прѣлагами на тѣа, кои-то знаѣтъ вѣсточни-тъ язици да разіяснѣтъ имена-та и титули-тъ на тѣзи болѣре, кои-то въ Латински-гъ дѣянія на Цариградскій-тъ съборъ сѣ записани каквото слѣдва; *Stasizereo borias neesundiens vagantur il vestrannatabare praestit zisunas campeis, et Alexius sampsis Hunno*

други-тъ патриарси, да чуѣтъ писмо-то на Българскій-тъ царъ и на посланикъ-тъ му Петра. Петръ влѣзва, и като ся покланя, хортува: „Господарь Михаилъ, царь Българскій, ся радва, чи вѣй за ползъ-тъ на св. Божіѣхъ църквѣхъ сте ся събрали отъ разни страни и благодарн васъ посланици на Римскій-тъ прѣстолъ, чи сте го удостоили да го посѣтите съ дохождание-то си“ . „Нѣй не можѣх-ми да не додемъ, да нагледѣми чеда-та на св. Римскѣхъ църквѣхъ“ , отговарѣтъ посланици-тъ. До сега нѣй бѣхми язичници, продължава Петръ, и скоро ся приобщихми до благодать-тъ христовѣхъ. По тѣзи причинѣхъ, за да не стане нѣкоѣе заблужденіе въ насъ, нѣй желяемъ да знаемъ отъ васъ, прѣдставители на велики-тъ патриарси, до коя църквѣхъ нѣй надлежимъ“ . Може да ся въобрази изумленіе-то на Римски-тъ посланици отъ такъви въпросъ. „Очевидно, до св. Римскѣхъ църквѣхъ, хортувѣтъ тѣ, на коѣхъ-то прѣзъ тебе сѣщѣй-тъ Петре, ся подчини твой-тъ царъ съ венчкій-тъ си народъ, и отъ коѣхъ-то вѣй искахте и приехте духовни наставници“ . Петръ: „Вѣй право казвате, чи нѣй отъ св. Римскѣхъ църквѣхъ искахми, приехми и до сега имѣми священници; но рѣшете съ тѣзи прѣдставители на патриарси-тъ, до коѣхъ църквѣхъ нѣй разумно трѣбва да надлежимъ, до Римскѣхъ-тъ ли или до Цариградскѣхъ-тъ“ . Римляне-тъ протестувѣтъ противъ самѣй-тъ въпросъ. Прѣдставители-тъ на възточни-тъ патриарси питѣтъ: „Кога-то вѣй занехте странѣхъ-тъ, коѣхъ-то сега владѣете, на кого тя бѣше подчинена и какви священници въ неѣхъ имаше?“ . Петръ: „нѣй ѣхъ добыхми съ оружіе отъ Гръци-тъ и намѣрихми въ неѣхъ грѣцки священници.“ „Ще ся каже, страна-та ви была и трѣбва да ѣе подчинена на Цариградскѣхъ-тъ митрополѣхъ,“ . Дълга была прѣпирня-та съ Римляне-тъ, кои-то ся основавали на туй, чи въ старо врѣме Епиръ, Тессалія и Дарданія, „коѣхъ-то днесъ ѣе

Едно отъ Папски-тъ посланиа ѣе надписано: „Petro Cerbulae et Sundico“ свѣтъници на Българскій-тъ царъ. “

България“ надлежѣли до Римскѣ-тъ Митрополіѣ: „но апостолскій-тъ прѣстолъ, хорѣуватъ тѣ, не ви ѣе избралъ за сѣди на тѣзи работѣ, и нито ви избира сѣга чрезъ насъ, защото той самъ ѣдинъ сѣди сичкѣ-тъ църквѣ “ . Възраженіе-то на вѣсточни-тъ патриарси не ѣе записано отъ папски-тъ библіотекари, кои-то записали това прѣніе. Прѣпиря-та ся свѣршва впрочемъ съ отсѣждане-то на патриаршески-тъ прѣдставители: „ Отсѣждами, Българска-та земя, коіато отколѣ ся ѣе намирала подъ Гръцкѣ власть и ѣе имала грѣцки свѣщенници, и коѣ-то ѣе откѣсѣла отъ св. Цариградскѣ църковъ ѣазичество-то, сега да ѣ ся вѣрне чрезъ христіанство-то “ Римляне-тъ протѣствувѣтъ.

Съ този начинъ, на 3-ій марта 870 г. България ся пакъ сѣдинила съ Вѣсточнѣ-тъ църковъ. Борисъ пріелъ рѣшеніе-то на патриарси-тъ и архіепискона Теофиакта, кого-то Игнатій му проводилъ. Папскій-тъ легатъ (посланникъ) Гримоалдъ, склоненъ съ паря, оставилъ доброволно Българіѣ. Непрѣстанны-тъ протѣсти на папѣ-тъ, Адріана II и Іоанна VIII, заплашваніѣ-та врѣхъ грѣцко-то духовенство въ Българіѣ и отлученіе-то, коѣ-то тѣ произнесли надъ него, безчисленни-тъ имъ писма и жалби до императора Василя, Игнатія, Бориса, до Български-тъ вельможи, нѣмали никакво дѣйствиѣ. Кѣто разкѣсалъ сврѣзкѣ-тъ си съ Римъ, Борисъ ся сблизилъ съ Цариградъ по много отъ колко-то понапрѣдъ, и помного отъ колко-то прѣдшественници-тъ му; слабъ и нерѣшителся въ ѣзичество-то, той и въ христіанство-то слѣдува сѣщѣ-тъ нерѣшителнѣ полѣткѣ, склонява ся ту на тѣзи, ту на другѣ-тъ стѣрнѣ. Той проводилъ сина си Симеона въ Цариградъ за образование: „ тогози Симеона, хортува Италянскій-тъ лѣтописецъ, нарекли, hemiurgon, сир. полѣвна Грѣкъ, защо-то той отъ дѣтинство ся училъ въ Византиѣ на риторикѣ-тъ (сир. краспорѣчіе-то) Димостенова и на силлогисми-тъ (сир. логикѣ-тъ) Аристотелеви. Грѣци-тъ отъ своѣ стѣрнѣ малѣни Българе-тъ съ разни почести: Императоръ-тъ нарѣкълъ Бориса свой духовенъ синъ, Българскій-тъ архіепископъ былъ почетенъ въ при-